Kommittén har i december 1920 hållit konstituerande sammanträde och kommer realbehandling av det åt kommittén lämnade uppdraget att påbörjas i början av januari 1921.

Statsverket har vid 1920 års slut icke haft några kostnader för ifrågavarande sakkunnigarbete.

Jordbruksdepartementet.

Skogslagstiftningskommittén.

Kungl. Maj:t uppdrog den 16 juni 1911 åt en kommitté att verkställa utredning angående vissa i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för nämnda dag närmare angivna skogslagstiftningsfrågor och att för Kungl. Maj:t framlägga de förslag, till vilka den verkställda utredningen kunde föranleda. Till ordförande i kommittén förordnades landshövdingen K. S. Husberg och till ledamöter i densamma f. d. överjägmästaren C. F. E. Baer, häradshövdingen, f. d. revisionssekreteraren friherre B. C. Cederström och dåvarande hovrättsrådet, numera revisionssekreteraren Y. G. Wisén, vilken jämväl skulle vara kommitténs sekreterare. Sedan f. d. överjägmästaren Baer avlidit den 16 april 1914, förordnades jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande till ledamöter i kommittén den 23 maj 1914 länsjägmästaren U. Danielson, Kalmar, och den 24 juli 1914 disponenten A. Sahlberg, Strömsnäs, Frånö.

Kommittén har den 26 februari 1920 avlämnat del II av sitt betänkande, och hava dess arbeten därmed slutförts.

Utgifterna för kommitténs verksamhet hava uppgått till inalles 178,088 kronor.

Sakkunniga för utredning av frågan om upplåtelse av kronojord till egna hem (kronolägenhetskommissionen).

Kungl. Maj:t bemyndigade den 10 juni 1912 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga personer att verkställa utredning i viss riktning av frågan om upplåtelse av kronojord till egna hem; och anmodade departementschefen samma dag häradshövdingen A. R. Östergren, ledamoten av riksdagens första kammare, direktören Åke Ingeström, numera domänintendenten Sven Linders och numera professorn N. R. Wohlin att verkställa den anbefallda utredningen, därvid åt häradshövdingen Östergren uppdrogs att såsom ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 september 1913 anmodade därjämte departementschefen sistnämnda dag kammarrådet

P. R. Bergström att i samråd med de sakkunniga verkställa en kameralhistorisk utredning rörande dels de lagar och författningar, som här i landet varit och fortfarande äro gällande beträffande den stadgade åborätten, dels ock den praktiska tillämpningen av åborättsinstitutet och därmed under olika tider förenade fördelar och olägenheter. Med hänsyn till förekomna omständigheter tillkallade vidare departementschefen, efter därtill av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande, numera hovrättsrådet J. A. Samuelson att från och med den 16 augusti 1915 såsom sakkunnig deltaga i förevarande utredning samt tillika tjänstgöra såsom de sakkunnigas sekreterare.

Efter det riksdagen i skrivelse den 27 maj 1915 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, i vilka fall och under vilka villkor torpare och lägenhetsinnehavare å ecklesiastika boställen kunde i vidare mån än nu vore medgivet beredas möjlighet att förvärva av dem brukade jordområden, uppdrog Kungl. Majt den 26 juni 1915 åt de sakkunniga att verkställa jämväl den sålunda begärda utredningen och till Kungl. Maj:t ingiva det förslag, vartill densamma kunde föranleda.

Ovannämnda åt särskild sakkunnig anförtrodda kameralhistoriska utredning har numera utgivits från trycket i två delar, av vilka den andra delen, som innehåller författningar jämte motiv m. m., avlämnades i slutet av januari 1920 och den första, innefattande utredningens resultat, i början av juni samma år.

De sakkunniga hava därefter slutfört sitt arbete och såsom resultat av detsamma framlagt betänkanden *dels* med förslag till lag om besittningsrätt för obegränsad tid till kronojord och annan publik jord m. m., *dels ock* angående beredande av vidgad möjlighet för torpare och lägenhetsinnehavare å ecklesiastika boställen att förvärva av dem brukade jordområden. Betänkandena, som dagtecknats den 11 november 1920, hava befordrats till trycket.

Genom de sakkunnigas verksamhet uppkomna kostnader för statsverket uppgå sammanlagt till omkring 150,000 kronor, därav ungefär 37,700 kronor belöpa på år 1920. Härtill komma emellertid kostnaderna för tryckning av förenämnda två betänkanden.

Sakkunniga för verkställande av utredning och uppgörande av förslag beträffande en förändrad bokföring rörande statens domäner.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 7 november 1913 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet för att inom nämnda departement biträda med verkställande av utredning och uppgörande av förslag beträffande en förändrad bokföring rörande statens domäner och övrig med domänstyrel-

sens verksamhet förenad förvaltning såsom sakkunniga professorn vid handelshögskolan Carl Filip Gunnar Andersson, ordförande, överjägmästaren C. G. Barthelson samt professorn vid handelshögskolan O. Sillén.

Som de sakkunnigas sekreterare tjänstgör extra jägmästaren Thore Baeckström.

De sakkunniga hava under åren 1916—1919 haft uppdrag dels att omhänderhava större delen av domänstyrelsens centrala bokföring och dels att verkställa utredningar och avgiva därav betingade förslag. I enlighet med de sakkunnigas förslag har fastställts ny stat för domänstyrelsens kameralbyrå från och med år 1920. I samband med denna nyreglering frånträdde de sakkunniga den befattning, de dittills under fyra år utövat beträffande det löpande bokföringsarbetet, vilket från och med år 1920 sålunda helt övertagits av domänstyrelsens egna organ. Då de sakkunniga numera icke haft att utföra något löpande bokföringsarbete, hava de den 1 januari 1920 på domänstyrelsen överlåtit av dem disponerade lokaler, så när som på ett rum för sekreteraren, jämte kontorsutredning.

De sakkunniga hava under året ägnat sin tid åt det slutliga formulerandet av de förslag, som de hava att framlägga. Sedan under år 1919 till chefen för jordbruksdepartementet överlämnats första delen av betänkandet, behandlande redovisningsbokföringen, har under år 1920 utarbetandet av de övriga delarna av betänkandet framskridit så långt, att tryckningen av detsamma kunnat påbörjas. Betänkandet torde kunna avgivas i början av år 1921, och är därmed de sakkunnigas uppdrag slutfört.

För att kunna fatta ståndpunkt till frågan i vad mån det vore ändamålsenligt att överflytta länsstyrelses befattning med domänverkets räkenskaper helt eller delvis på domänverkets egna organ, hava de sakkunniga samrått med två landsstatstjänstemän.

De sakkunniga hava under året till jordbruksdepartementet avgivit utlåtande rörande domänstyrelsens utredning angående kronans fordringar för flottledarbeten.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till 517,587 kronor.

Sakkunniga för utredning beträffande ändringar i gällande bestämmelser angående utarrenderande av kronans jordbruksdomäner.

Den 15 december 1914 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag, hovstallmästaren G. Tamm, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren O. Nilsson, byråchefen hos domänstyrelsen G. Söderlind, domänintendenten A. R. Carlsson och f. d. akademifogden A. R. Thalén att såsom sakkunniga biträda vid

utredning och avgivande av förslag beträffande de ändringar i gällande bestämmelser angående utarrendering av kronans jordbruksdomäner, som kunde finnas erforderliga eller lämpliga, särskilt i syfte att statens intressen i fråga om avkastningen från dessa domäner måtte bättre än hittills tillgodoses, samt angående vad med denna fråga ägde sammanhang. Till sin sekreterare antogo de sakkunniga juris kandidaten J. Söderhjelm.

I avvaktan på slutförandet av den utredning, vilken anförtrotts åt de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 juni 1912 av chefen för jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om upplåtelse av kronojord till egna hem, har, då de sakkunnigas arbete i vissa delar är beroende av resultatet av nämnda utredning, betänkande ännu icke kunnat avgivas.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till omkring 12,500 kronor.

Sakkunniga för utredning i fråga om tillgodogörandet av kronans fisken samt jakten å viss kronomark.

Med stöd av bemyndigande den 1 oktober 1915 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet den 4 november samma år fyra sakkunniga personer för verkställande av utredning och avgivande av förslag i fråga om bestämmelser för tillgodogörande dels av kronans allmänna fisken samt, i den mån så kunde finnas lämpligt, kronans enskilda fisken dels ock av jakten å kronans marker inom lappmarken samt angående vad med dessa frågor ägde sammanhang. Till de sakkunnigas ordförande utsågs numera landshövdingen J. L. Falk samt till ledamöter numera kanslirådet L. Berglöf, tillika sekreterare, jägmästaren A. Montell och fiskeriintendenten, filosofie doktorn N. W. Rosén.

Med anledning av riksdagens skrivelse den 8 april 1916 angående åtgärder till skyddande av vissa fågelarter bemyndigade Kungl. Maj:t den 3 juli 1916 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst två sakkunniga personer att deltaga i de sakkunnigas arbete vid behandling av frågor rörande bättre skydd för vissa däggdjur och fågelarter samt angående de redskap, som må användas vid jakt och fångst av dylika djur, jämte därmed sammanhängande frågor. Såsom sakkunniga tillkallades den 23 september 1916 professorn, filosofie doktorn H. T. S. Wallengren samt den 5 påföljande oktober sekreteraren hos svenska naturskyddsföreningen, skriftställaren T. Högdahl.

Tryckning av de sakkunnigas betänkande i ännu återstående frågor, i vilka alla föreligger utkast till förslag jämte motivering, har under år 1920 fortgått. Med hänsyn till förhinder på grund av annat offentligt

uppdrag för kanslirådet Berglöf har arbetet emellertid icke hunnit slutföras.

Under året hava de sakkunniga besvarat ett flertal kungl. remisser, delvis av betydande omfattning.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till 37,683 kronor.

Kolonisationskommittén.

Kommittén tillsattes av Kungl. Maj:t på jordbruksdepartementets föredragning den 30 juni 1916 med uppgift att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande åtgärder för främjande av kolonisation å kronans marker i Norrland och Dalarna med undantag av trakterna ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker ävensom därmed sammanhängande spörsmål, däribland frågan om utsträckt tillämpande av intensivt skogsbruk å de norrländska statsskogarna samt om därav påkallade åtgärder för ökad bosättning å dessa skogar. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 1 juni 1917 överflyttades på kommittén ett den 31 december 1915 åt de s. k. kolonisationssakkunniga givet uppdrag att verkställa utredning angående beredande av rättslig möjlighet att vid bildande av odlingslägenheter i Norrland och Dalarna tillvarataga för odling tjänliga ströängar. Kommitténs uppdrag har ytterligare utvidgats genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 juli 1918, då åt kommittén uppdragits att verkställa utredning och avgiva förslag med anledning av riksdagens skrivelse den 13 juni 1918 angående befrämjandet av kolonisationen å bondejord i Norrland.

I kommitténs sammansättning har den 20 juni 1918 skett den ändring, att efter därom gjord framställning f. d. justitierådet friherre E. T. Marks von Würtemberg befriats från uppdraget att vara kommitténs ordförande, dock att han skulle i samma befattning kvarstå vid kommitténs behandling av frågan om ströängarna. Med denna inskränkning förordnades samtidigt till kommitténs ordförande dess förutvarande vice ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare, f. d. auditören Abraham Hugo Fahlén. Efter det denne den 3 februari 1919 avlidit, förordnades den 14 i samma månad med förenämnda inskränkning i uppdraget till kommitténs ordförande dåvarande t. f. landshövdingen i Västerbottens län Nils G. Ringstrand.

Övriga medlemmar av kommittén äro ledamoten av riksdagens första kammare numera sekreteraren hos lantbruksakademien, professorn Paul Hellström, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren Adolf Linus Lundström i Långnäs, överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt

Anders Harald Holmgren, vilken tillika förordnats att vara kommitténs sekreterare, professorn vid skogshögskolan Tor William Jonson, förste lantmätaren i Västerbottens län Karl Isak Grubbström, statens lantbruksingenjör i Skellefteå distrikt Hugo Henning Hjalmar Wikström, numera byrådirektören i lantbruksstyrelsen, filosofie doktorn Emil Haglund samt ordföranden i Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd, hemmansägaren Nils Gabriel Gabrielson i Teg, Umeå.

Beträffande kommitténs verksamhet under år 1920 må anföras, att betänkande med utredning angående beredande av rättslig möjlighet att vid bildande av odlingslägenheter i Norrland och Dalarna tillvarataga för odling tjänliga ströängar jämte författningsförslag avlämnats vid årets början.

Den under kommitténs uppsikt ställda inventeringen av odlingsjord å kronoparkerna i Norrland och Dalarna har under året avslutats, och är redogörelse för inventeringen och dess resultat, avsedd att inflyta i kommitténs betänkande, påbörjad under ledning av byrådirektören Haglund. För inventeringen har riksdagen å extra stat för år 1920 anvisat ett reservationsanslag å 90,000 kronor.

Under året har kommittén avgivit utlåtanden den 19 februari angående väckta frågor om disposition av vissa överloppsmarker i Sorsele socken i Västerbottens län samt i Älvdalens, Särna och Idre socknar i Kopparbergs län och den 25 februari i anledning av riksdagens skrivelse om utsträckning av den innehavare av odlingslägenheter å kronans marker tillerkända rätten till tilläggsbidrag av statsmedel.

Den 19 mars 1920 har kommittén avlåtit framställning om sådan utvidgning av rikets officiella jordbruksstatistik, att densamma för Norrland och Dalarna måtte innefatta uppgifter jämväl om tillgången på odlingsbar men ouppodlad mark, samt den 28 maj 1920 framställning med anhållan att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utförande av inventering av odlingsmark å fastigheter i enskild ägo inom socknarna Hammerdal i Jämtlands län, Burträsk i Västerbottens län och Råneå i Norrbottens län, att utföras i enlighet med av kommittén föreslagna grunder.

Sedan Kungl. Maj:t den 16 april 1920 ställt ett belopp av 44,000 kronor till kommitténs förfogande för utförande i likhet med föregående år av undersökningar i syfte att å vissa kronoparker i Norrland upplåta ytterligare kolonat, har kommittén den 30 oktober 1920 avlämnat förslag i ämnet.

Kommitténs arbete för utförande av det kommittén anförtrodda ursprungliga uppdraget att verkställa utredning och uppgöra förslag beträffande åtgärder för främjande av kolonisation å kronans marker i Norr-

land och Dalarna har under året fortskridit så långt, att åtgärder vidtagits för tryckning av betänkande.

Utgifterna för kommitténs verksamhet hava hittills uppgått till 572,687 kronor.

Lagerhus- och kylhuskommittén.

Enligt bemyndigande den 3 juli 1916 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet nio sakkunniga personer för att inom departementet biträda vid utredning av frågorna om inrättande i landet av spannmålslagerhus och kylhus och om de åtgärder, som från statens sida borde vidtagas för befrämjande därav, ävensom vad i övrigt med dessa frågor ägde sammanhang. Till ledamöter i kommittén utsågos förste hovjägmästaren friherre N. A. A. Trolle, ledamöterna av riksdagens andra kammare J. P. Jesperson, O. Nilsson i Tånga och O. Osberg, direktören A. O. Hultman, direktören för Sveriges allmänna lantbrukssällskap J. G. J:son Leufvén, notarien hos järnvägsstyrelsen A. N. J. Nilsson Nerell, direktören P. Vallentin samt professorn N. R. Wohlin.

Sedan de sakkunniga hos departementschefen hemställt om tillkallande av en i byggnadstekniska spörsmål sakkunnig att jämte övriga sakkunniga biträda vid utredningen av frågorna om inrättande i landet av spannmålslagerhus och kylhus m. m., tillkallade departementschefen den 8 december 1916 professorn i byggnadsstatistik vid tekniska högskolan C. Forssell.

Till ledamot i kommittén efter avlidne direktören P. Vallentin har utsetts konsuln F. C. Fritsch, Landskrona.

De sakkunniga hava antagit benämningen lagerhus- och kylhuskommittén.

Till sekreterare antogo de sakkunniga sekreteraren i svenska föreningen för kylteknik, filosofie doktorn T. Andersson, Strängnäs. Sedan denne i början av år 1919 begärt entledigande från uppdraget, antogs till sekreterare amanuensen i jordbruksdepartementet, juris kandidaten Sigge Lindby.

Under år 1920 har i korrektur uppsatts av kommittén verkställda utredningar angående åtgärder för spannmålslagring i Sverige i äldre tid, spannmålslagerhusrörelsen i utlandet i modern tid, lagringsbehov vid fredshushållning, nuvarande tillgång å lagringslokaler, spannmålens klassificering och spannmålens belåning m. m. I det närmaste slutförda äro därjämte vissa under professor Forssells ledning pågående byggnadstekniska ooh driftsekonomiska utredningar. Kommitténs betänkande angående

spannmålslagerhusfrågan torde komma att föreligga under den tidigare delen av år 1921.

Kommittén har under år 1920 avgivit utlåtande över en av Sveriges allmänna lantbrukssällskap gjord, på särskild sakkunnigutredning stödd framställning angående den inrikes spannmålshandelns ordnande och lantmännens övertagande av driften av statens spannmålslagerhus.

Utgifterna för kommitténs verksamhet hava hittills uppgått till inalles 74,445 kronor.

Lagerhusbyggnadskommissionen.

Lagerhusbyggnadskommissionen tillsattes jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 juni 1917 att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande anordnandet av spannmålslagerhus och fryshus med anlitande av det av 1917 års riksdag härtill anvisade förslagsanslag å högst 8 miljoner kronor och har efter avgivande av särskilda förslag till uppförandet av fryshusanläggningar och spannmålslagerhus genom Kungl. Maj:ts särskilda beslut bemyndigats ombesörja utförandet av de beslutade byggnadsföretagen.

Kommissionens ledamöter äro godsägaren Gustaf Robert Sederholm å Ålberga, ordförande, föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt professorn Arvid Mathias Bergman, professorerna vid tekniska högskolan Carl Abraham Forssell och Carl Edvard Ludvig Hubendick, ledamoten av riksdagens första kammare Jöns Peter Jesperson å Dorisborg, direktören för Sveriges allmänna lantbrukssällskap Johan Gustaf J:son Leufvén, verkställande direktören för Stockholm-Roslagens järnvägar Åke Nils Johan Nerell, Västerås stads ombudsman Theofil Öberg och konsuln Fredrik Carl Fritsch i Landskrona.

De av kommissionen för statens räkning uppförda fryshusen i Hallsberg och Malmö samt spannmålslagerhusen i Eskilstuna, Hallsberg, Linköping, Vara, Eslöv, Åstorp, Tomelilla, Ö. Klagstorp och Roma äro alla numera fullbordade.

Kommissionen har under år 1920 varit sysselsatt med utförande av en del mindre kompletteringsarbeten, som betingats av under driftstiden vunna erfarenheter, slutuppgörelser med en del entreprenörer och avslutande av sina räkenskaper. Kommissonen beräknar hava avslutat sina arbeten i början av år 1921.

Utgifterna för kommissionens verksamhet hava hittills uppgått till 135,215 kronor.

Sakkunniga för utredning om ändrad organisation av lantbruksstyrelsen m. m.

Den 3 juli 1917 erhöll chefen för jordbruksdepartementet bemyndigande att tillkalla högst fem sakkunniga personer för utredning och avgivande av förslag rörande omorganisation av lantbruksstyrelsen jämte därmed sammanhängande ämnen, angående statskonsulenter, fiskeriadministrationen, fiskeriförsöksanstalt m. m. Samma dag uppdrog departementschefen åt ledamoten av riksdagens första kammare, friherre J. G. Beck-Friis, numera avlidne generaldirektören A. W. Flach, ledamöterna av riksdagens andra kammare, godsägaren A. W. T. von Sneidern och lektorn, filosofie doktorn V. Björck samt ryttmästaren J. B. H. Hegardt att fullgöra nämnda uppdrag, varvid friherre Beck-Friis skulle i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas förhandligar.

De sakkunniga hava den 19 januari 1918 överlämnat första delen av sitt betänkande, omfattande förslag till omorganisation av lantbruksstyrelsen, däri jämväl inbegripen den centrala fiskeriadministrationen, ävensom till reglering av statskonsulenternas och fiskeritjänstemännens löner m. m., samt den 17 juni 1920 andra delen, omfattande förslag till omorganisation av den lokala fiskeriadministrationen, fiskeriundervisningens ordnande samt upprättande av en undersökningsinstitution å fiskets område. Sedan de sakkunniga den 27 november 1920 avgivit förslag rörande förläggning m. m. av i sistberörda del av betänkandet till upprättande föreslagna undersöknings- och försöksanstalter å sötvattensfiskets och havsfiskets område hava de sakkunniga avslutat det dem lämnade uppdrag.

Utgifterna för de sakkunnigas verksamhet hava uppgått till sammanlagt 53,105 kronor 5 öre.

1917 års lantmäterikommission.

Den 3 juli 1917 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst åtta sakkunniga personer för att under benämning 1917 års lantmäterikommission biträda inom departementet vid ytterligare utredning av vissa lantmäteriväsendet berörande frågor samt vad med dem ägde sammanhang.

På grund av berörda bemyndigande anmodade departementschefen samma dag hovrättsrådet O. H. Arsell, byråchefen J. Hamrin, ledamöterna av riksdagens andra kammare D. H. Pettersson i Bjälbo, S. Bengtsson i Norup och N. Olsson i Rödningberg, förste lantmätaren G. D. Indebetou och distriktslantmätaren L. O. Bagger-Jörgensen att såsom sakkunniga biträda inom departementet i sagda hänseende; hovrättsrådet Arsell utsågs därvid till de sakkunnigas ordförande.

Sedan kommissionen i skrivelse den 9 augusti 1917 anmält, att kommissionen till sekreterare utsett hovrättsrådet J. Stenberg, anmodade departementschefen jämlikt Kungl. Maj:ts ovanomförmälda bemyndigande den 10 augusti 1917 hovrättsrådet Stenberg att biträda vid ifrågavarande arbete.

Efter det Kungl. Maj:t den 22 september 1917 bemyndigat departementschefen att tillkalla ytterligare fyra sakkunniga personer att deltaga i förevarande utredning, anmodade departementschefen dels nämnda den 22 september ledamoten av riksdagens första kammare, godsägaren E. A. Vasseur att deltaga i samma utredning dels ock den 25 september 1917 vice stadsingenjören i Stockholm O. Myrberg och andre stadsingenjören i Göteborg A. Södergren att biträda vid utredningen, såvitt densamma avsåge frågan om ny mätningsförordning.

Med bifall till därom gjord framställning entledigade departementschefen den 31 januari 1919 hovrättsrådet Stenberg från uppdraget att vara ledamot av kommissionen.

Departementschefen entledigade vidare, på därom gjord begäran, den 31 juli 1919 hovrättsrådet Arsell från uppdraget att vara ledamot och ordförande i kommissionen samt tillkallade häradshövdingen Nils Wihlborg att i stället vara ledamot och ordförande. Samma dag förklarade departementschefen vidare, att det hemmansägaren N. Olsson i Rödningberg, distriktslantmätaren O. Bagger-Jörgensen och godsägaren E. Vasseur lämnade uppdraget att vara ledamöter av kommissionen skulle upphöra från nämnda dag.

Genom beslut den 26 september 1919 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen att verkställa ytterligare utredning av frågan angående mätningsförordningens tillämpning å stadsmätning jämte därmed sammanhängande frågor. I sammanhang härmed bemyndigades departementschefen att tillkalla ytterligare två personer att vid verkställande av denna utredning och avgivande av därpå grundade förslag inträda såsom ledamöter i kommissionen. I anledning härav anmodade departementschefen den 28 oktober 1919 ledamoten av riksdagens andra kammare, ledamoten av försäkringsrådet K. A. Tengdahl och byggnadsrådet, slottsarkitekten J. F. Lilljekvist att inträda såsom ledamöter i kommissionen. Sedan byggnadsrådet Lilljekvist anhållit att bliva entledigad från nämnda uppdrag, anmodade departementschefen med bifall härtill den 10 november 1919 arkitekten Edvin Stenfors, Örebro, att i stället inträda såsom ledamot i kommissionen.

Såsom sekreterare har sedan den 1 januari 1919 tjänstgjort lantmäteriauskultanten E. Christoffersson.

Rörande kommissionens verksamhet under år 1920 må anföras, att betänkande med förslag till lantbruksingenjörstaxa samt rese- och traktamentsförordning för lantbruksingenjörer avlämnats under januari månad.

Den åt kommissionen uppdragna förnyade utredningen angående mätningsförordningens tillämpning på stadsmätning m. m. pågick under januari och februari månader, och höllos därunder gemensamma sammanträden med stadsplanelagskommittén under dagarna den 19 t. o. m. den 23 januari. Betänkande i ärendet avgavs den 27 februari, då även kommissionens sista plenisammanträde hölls.

Samtidigt eller dessförinnan avgåvos utlåtanden även rörande andra på kommissionens behandling beroende ärenden.

För ordnande och redovisning av kommissionens handlingar hava kommissionens ordförande och sekreterare varit sysselsatta, den förre till och med den 6 mars och den senare till och med den 10 mars.

Utgifterna för kommissionens verksamhet hava uppgått till inalles 136,417 kronor.

Sakkunniga för utredning om landsbygdens elektrifiering (elektrifieringskommittén).

Den 13 juli 1917 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst åtta sakkunniga personer för att skyndsamt verkställa utredning och inkomma med förslag angående de åtgärder, som kunde inom den närmaste framtiden ifrågasättas för att genom statens försorg få till stånd en så allmän elektrifiering av landsbygden, som omständigheterna kunde medgiva. Samma dag anmodade departementschefen generaldirektören F. V. Hansen, ledamoten av riksdagens första kammare, godsägaren frih. C. D. R. Hermelin, ledamöterna av riksdagens andra kammare J. Pålsson i Anderslöv och P. H. Sjöblom, byråchefen M. V. Heyman, överdirektören W. Borgquist och verkställande direktören i Hemsjö kraftaktiebolag, filosofie doktorn A. Ekström att verkställa den anbefallda utredningen, därvid åt generaldirektören Hansen uppdrogs att såsom ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar. Den 21 augusti 1917 förordnade departementschefen såsom ytterligare sakkunnig numera kommerserådet A. F. Enström. Sedan byråchefen Heyman under år 1918 avlidit, anmodade departementschefen den 27 december 1918 numera generaldirektören Erik Insulander att i Heymans ställe såsom sakkunnig biträda vid verkställande av utredningen.

De sakkunniga hava antagit benämningen elektrifieringskommittén.

Såsom de sakkunnigas sekreterare tjänstgör förste sekreteraren hos vattenfallsstyrelsen Mauritz Skeppstedt och såsom föreståndare för var sin

avdelning av en inom kommittén upprättad teknisk byrå civilingenjörerna N. Ekwall och T. Staaf. Byråarbetet har pågått sedan år 1918.

Från trycket hava utkommit följande av kommittén verkställda utredningar:

1. Redogörelse för en studieresa till Danmark. 2. Utredning angående de allmänna förutsättningarna i avseende på krafttillgångar, kraftbehov och kraftöverföring för elektrifieringen av kraftdistriktet »Sydsvenska —Hemsjö» (serien A: I) samt angående den hittillsvarande elektrifieringen av Malmöhus läns landsbygd och de åtgärder, som böra vidtagas för befrämjande av elektrifieringens utveckling (serien B: I). 3. Utredning angående lämpligheten av 380/220 volt för landsbygdsdistribution (serien C: II). 4. Utredning angående en generell metod för beräkning av distributionsnät för landsbygdselektrifiering. 5. Utredning om en generell metod för beräkning av energi- och effektbehov vid landsbygdsdistribution. 6. Utredning angående lämpligt distributionssystem för landsbygdens elektrifiering.

Utgifterna för kommitténs verksamhet hava hittills uppgått till 289,581 kronor.

Sakkunniga för utredning om anordnande av skogsavverkningsstatistik och rikstaxering.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 oktober 1917 bemyndigad tillkalla högst fyra sakkunniga personer för utredning om anordnande av skogsavverkningsstatistik och rikstaxering anmodade chefen för jordbruksdepartementet samma dag professorn vid statens skogsförsöksanstalt H. Hesselman, professorn vid skogshögskolan T. Jonson, disponenten vid Korsnäs sågverksaktiebolag V. Ekman samt förste aktuarien i pensionsstyrelsen J. Östlind att verkställa utredningen samt förordnade professorn Hesselman till de sakkunnigas ordförande. Till sekreterare utsågo de sakkunniga extra jägmästaren, docenten L. Mattsson-Mårn.

Beträffande de sakkunnigas arbeten under år 1920 må anföras, att av Mattsson-Mårn utförda undersökningar rörande fastmasseprocenten i olika virkessortiment slutbearbetats under januari månad, varefter ett förslag till betänkande i ämnet granskats. Av de sakkunniga är förste aktuarien Östlind sysselsatt med en slutbearbetning av den matematisk-statistiska delen, och är det de sakkunnigas förhoppning att under förra delen av år 1921 kunna avlämna ett första betänkande till tryckning.

Under februari och mars månader har utarbetats instruktion m. m. för undersökning rörande åtgången av husbehovsvirke i Värmlands län,

varefter denna undersökning under förra delen av sommaren igångsatts å utlottade 677 gårdar.

Sekreteraren och biträdande sekreteraren hava under större delen av året varit sysselsatta med igångsättning samt kontroll av arbetet å undersökningsgårdarna. Ägarna av dessa hava i allmänhet visat stort tillmötesgående och merendels även intresse för undersökningen, varför tillförlitliga förbrukningssiffror torde kunna påräknas från så många gårdar, att slutresultaten av undersökningen böra kunna bliva tillräckligt noggranna för beräkning av virkesförbrukningen till husbehov.

Under september och oktober månader har påbörjats en del av de för undersökningen nödvändiga specialmätningarna.

Arbetet med uträkning av inkomna mätningsblanketter har pågått sedan den 1 juni för att möjliggöra ett snabbt framläggande av resultaten.

Under året har arbetet inspekterats av de sakkunnigas ordförande under två särskilda resor, varvid besökts sammanlagt 37 undersökningsgårdar. Endast å en av dessa fanns skäl till anmärkning mot mätningarnas utförande.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava uppgått till sammanlagt 100,656 kronor.

Statens odlingskommitté.

Genom Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut inrättades år 1918 odlingsorganisationen. Den centrala ledningen av denna organisation handhaves jämlikt instruktionen den 16 april 1918 utav Statens odlingskommitté. De lokala organen utgöras av ett odlingsråd för varje hushållningssällskaps område samt en odlingsnämnd för en var av rikets landskommuner samt vissa städer och köpingar.

Statens odlingskommittés sammansättning har under år 1920 varit densamma som under föregående år, och har sålunda såsom ordförande fungerat nuvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Nils Hansson och såsom övriga ledamöter byråchefen hos lantbruksstyrelsen E. Wilh. Ewe samt ledamoten av riksdagens första kammare, direktören Åke Ingeström. Såsom kommitténs sekreterare tjänstgör andre kanslisekreteraren i jordbruksdepartementet J. Thygesen; såsom biträdande sekreterare och föredragande agronomen Torsten Helleday. Föredragande av jordbruksärenden hos kommittén är direktören Einar Engström. Härförutom är hos kommittén anställd erforderlig kanslipersonal.

Då det jämlikt instruktionen åligger kommittén såväl att såsom central myndighet leda och övervaka odlingsrådens och odlingsnämndernas arbete som ock att själv taga initiativ till åtgärder för livsmedelsproduk-

tionens höjande i olika avseenden, har kommittén under året utfärdat instruktioner ävensom meddelat råd och anvisningar för den lokala organisationen.

Vad angår verksamheten för åvägabringande av nyodlings- och betesförbättringsföretag har denna under år 1920 icke tagit samma omfattning som under föregående år. Orsakerna härtill torde i väsentlig mån vara att söka i de stegrade arbetskostnaderna, men hava givetvis även bestämmelserna om statsbidragens minskning från en högre till allt lägre procent av de godkända kostnaderna för nyodlings- resp. betesförbättringsföretagen verkat nedsättande på intresset för dylika företags igångsättande. En icke obetydande nyodlingsverksamhet har dock visat sig vara förhanden under året, och har kommittén nedlagt ett avsevärt arbete på densammas genomförande och övervakande.

Vad angår det kommittén åliggande uppdraget att organisera och leda den med lån från dräneringsfonden understödda täckdikningsverksamheten i riket har kommitténs arbete på detta område under år 1920 haft att uppvisa betydande resultat. De utav kommittén åt samtliga hushållningssällskap beviljade statslån uppgingo under första kvartalet 1920 till 688,354 kronor, under andra kvartalet till 988,435 kronor, under tredje kvartalet till 1,608,880 kronor samt under månaderna oktober och november till 968,868 kronor, vadan sålunda de för tiden 1 januari—30 november 1920 för ifrågavarande ändamål disponerade medel uppgå till sammanlagt 4,254,537 kronor. Under december månad har till kommittén inkommit ett stort antal ansökningar om lån från dräneringsfonden, uppgående till i runt tal 3,5 miljoner kronor.

Den stegrade dräneringsverksamheten har emellertid krävt anordnande av ytterligare kurser för utbildande av täckdikningsförmän. Under kommitténs ledning och inseende hava sålunda under året avhållits dels två kurser vid Bollerups lantbruksskola i Kristianstads län för allmän utbildning av täckdikningsförmän dels ock en dylik kurs i Boden för utbildning i hithörande avseende av vandringsrättare inom Norrland och Dalarna. Likaså har kommittén ombesörjt inköp av mätnings- och avvägningsinstrument m. m., vilka utlämnats till begagnande av i odlingsrådens tjänst anställda förrättningsmän och täckdikningsförmän.

Såsom förrättningsmän för uppgörande av planer, kartor och kostnadsförslag till täckdikningsföretag har av odlingsorganisationen påkallats biträde av vissa statens lantbruksingenjörer ävensom hushållningssällskapens jordbrukskonsulenter och en del extra förrättningsmän, tagna ur agronomernas led. För beredande av möjlighet för jordbrukskonsulenterna och agronomerna att fördjupa sina kunskaper i hithörande ämnen och vinna

ökad färdighet i arbetets detaljer har av kommittén under året anordnats en kulturteknisk kurs i Örebro med 23 deltagare.

För övrigt har kommittén haft att pröva odlingsrådens och hushållningssällskapens framställningar om nyodlings- och betesförbättringsbidrag ävensom dräneringslån, varförutom kommittén handlagt ett stort antal ärenden, berörande olika sidor av odlingsorganisationens verksamhet.

Utgifterna för kommitténs verksamhet under år 1920 hava belöpt sig till omkring 92,300 kronor, varav dock 11,500 kronor utgöra kostnader, som beröra odlingsorganisationen i dess helhet.

Statens kolonisationsnämnd.

Den 3 maj 1918 tillsattes statens kolonisationsnämnd med uppdrag att leda den av 1918 års riksdag beslutade försökskolonisationen på Djupsjö kronopark i Norrbottens län samt Metsekens, Rönnlidens och Luspbergets kronoparker i Västerbottens län. Till ledamöter av nämnden utsågos till 1918 års utgång generaldirektören och chefen för domänstyrelsen Karl Vilhelm Astley Fredenberg samt för en tid av fem år överjägmästaren Anders Harald Holmgren samt förste lantmätaren Karl Isak Grubbström. Den 9 februari och den 19 december 1919 förordnades generaldirektören Fredenberg att även under åren 1919 och 1920 fungera såsom nämndens ordförande.

Till verkställande ledamot av nämnden har denna utsett överjägmästaren Holmgren.

Instruktion för nämnden är av Kungl. Maj:t fastställd den 11 juli 1918.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 4 april 1919 och den 26 mars 1920 har uppdragits åt statens kolonisationsnämnd att jämväl handhava såväl 1919 års kolonisationsföretag, omfattande kronoparkerna Ängeså i Norrbottens län, Aronsjökullarna samt Östra och Västra Jörnsmarken i Västerbottens län, Ansjö i Jämtlands län samt Hamra i Gävleborgs län, som ock 1920 års kolonisationsförsök, omfattande kronoparkerna Hamra i Gävleborgs län, Abborträskliden i Västerbottens län samt Ljusåtrakten, Vaksliden, Siksjö och Pite ävensom en del av Djupsjö, alla i Norrbottens län.

Till bestridande av med nämndens uppdrag förenade kostnader har riksdagen för år 1920 anvisat för 1918 års kolonisationsförsök 320,000 kronor, för 1919 års 170,000 kronor och för 1920 års 339,000 kronor eller tillhopa 829,000 kronor.

Under år 1920 hava å samma års kolonisationsområden upplåtits 58 kolonat. Av 351 inom samtliga områden disponibla kolonat äro 199 hit-

tills upplåtna. Omfattande arbeten hava bedrivits för uppförande av byggnader å vissa kolonat, anläggning av vägar, upptagande av diken m. m. Statens egna byggnadsarbeten äro avslutade inom ett kolonisationsområde och beräknas före 1920 års utgång bliva slutförda inom ett annat, båda tillhörande 1918 års kolonisationsföretag. Inom 1919 års kolonisationsområden har den på staten ankommande byggnadsverksamheten bedrivits så, att den vid årsskiftet i det närmaste var avslutad. Inom 1920 års kolonisationsområden hava i huvudsak förberedande åtgärder vidtagits såsom avverkning, framforsling och sågning av erforderligt byggnadsvirke. Dessutom äro en del grundläggningsarbeten utförda, varjämte byggnaderna å ett kolonat äro helt uppförda.

Väg- och dikningsarbeten hava bedrivits inom så gott som samtliga kolonisationsområden. Dessa arbeten äro även avslutade å vissa kronoparker.

Å 22 kolonat med av staten uppförda byggnader hava kolonister inflyttat.

Beträffande kolonisternas egna arbeten äro inom 1918 och 1919 års kolonisationsområden sådana utförda i följande omfattning. Å 33 kolonat äro byggnader under uppförande; 21 självbyggande kolonister hava tagit respektive kolonat i besittning; diknings- och odlingsarbeten äro utförda på 40 kolonat. Två hästar, 42 kor och 28 småkreatur innehavas av kolonisterna på kolonaten.

Under år 1920 hava beviljats 30 lån ur kolonisternas kreaturslånefond om tillsammans 14,585 kronor.

Sakkunniga för utredning angående omorganisation av hushållningssällskapen.

Enligt bemyndigande den 13 september 1918 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet fem sakkunniga personer att verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om de åtgärder från statens sida, som borde vidtagas för åstadkommande av sådana ändringar i hushållningssällskapens organisation, vilka kunde finnas önskvärda och av förhållandena påkallade. De sakkunniga utgjordes av följande personer, nämligen landshövdingen, ledamoten av riksdagens första kammare Carl Fredrik Holmquist, godsägaren greve Hugo Hansson Wachtmeister å Västeråkra, numera sekreteraren hos lantbruksakademien, ledamoten av riksdagens första kammare, professorn Paul Hellström, domänintendenten i Malmöhus län Sven Linders samt ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren David Hjalmar Pettersson i Bjälbo.

Till de sakkunnigas ordförande förordnades landshövdingen Holmqist.

Såsom sekreterare tjänstgör t. f. sekreteraren i kommerskollegiet Knut Ericsson.

På grund av särskilda remisser hava sakkunniga under år 1920 avgivit utlåtanden den 7 oktober angående tillfälligt anslag för år 1921 till hushållningssällskapen, den 26 i samma månad, gemensamt med statens odlingskommitté, angående ytterligare utredning i vissa delar av frågan om organiserande av statsunderstödd täckdikningsverksamhet efter år 1920 samt den 27 november angående ökat statsbidrag för åren 1921 och 1922 till avlönande av jordbrukskonsulenter.

Betänkandet föreligger i huvudsakliga delar i korrektur och torde komma att avgivas under förra hälften av år 1921, sedan bland annat vissa ekonomiska uppgifter erhållits och sammanställts.

Utgifterna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till 18,361 kronor.

Sakkunniga för utredning i fråga om förläggande till Göteborg av en avdelning av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1918 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag fem personer att såsom sakkunniga verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om förläggande till Göteborg av en avdelning av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt. De sålunda tillkallade voro landshövdingen K. J. Stenström, filosofie doktorn F. G. Ekman, dåvarande föreståndaren för statens meteorologiska centralanstalt professorn N. G. Ekholm, dåvarande föreståndaren för hydrogafiska byrån, numera överdirektören A. W. Wallén samt ledamoten av riksdagens andra kammare, kaptenen S. E. J. Lübeck. Landshövdingen Stenström förordnades att vara de sakkunnigas ordförande. Såsom sekreterare hos de sakkunniga tjänstgör docenten vid Göteborgs högskola, filosofie doktorn H. Pettersson.

Under år 1920 har de sakkunnigas arbete huvudsakligen avsett dels vissa utredningar, vilka synts äga större betydelse för fullgörandet av de sakkunnigas uppdrag, såsom angående invandringsvägarna för barometriska fall- och stigningsområden samt stormar, som under viss tidsperiod uppträtt inom vårt land eller till detsamma gränsande vattenområden, dels ock avfattande av olika delar av det blivande betänkandet. Därjämte må omnämnas, att de sakkunniga under oktober 1920 avgivet infordrat yttrande över en utav professorn N. Ekholm hos Kungl. Maj:t gjord framställning om inrättande å västkusten redan till nästinstundande sillfiskesäsong av en anstalt för stormvarningar m. m.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava uppgått till inalles 27,797 kronor.

Sakkunniga för utredning i fråga om inhemsk tillverkning av konstgödselmedel.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 13 september 1918 givna bemyndigande tillkallade chefen för jordbruksdepartementet den 6 december samma år tre sakkunniga personer för verkställande av utredning och avgivande av förslag i fråga om inhemsk tillverkning av konstgödselmedel. De sakkunniga utgjordes av professorn vid handelshögskolan, filosofie doktorn Carl Filip Gunnar Andersson, dåvarande sekreteraren hos svenska mosskulturföreningen numera föreståndaren för jordbruksavdelningen vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, filosofie doktorn Carl Axel Hjalmar von Feilitzen och landstingsmannen Petter Stensson i Fleninge, och förordnades professor Andersson till de sakkunnigas ordförande. Som sekreterare tjänstgör filosofie doktorn B. Högbom.

Beträffande verksamheten under år 1920 må anföras, att de sakkunniga verkställt undersökningar och bearbetning av tidigare hopsamlat material, och har därvid kalkfrågan i första rummet varit föremål för undersökningar. Ett omfattande statistiskt material har hopbragts genom uppgifter från kalkproducenterna och järnvägsstyrelsen. Utredningar angående landets kalkindustri, produktion och konsumtion av jordbrukskalk samt jordbrukets beräknade kalkbehov äro i det närmaste slutförda. En karta har upprättats över kalkens distribution inom landet i enlighet med de kvantiteter jordbrukskalk, som mottagits vid olika järnvägsstationer och hamnar. Då antalet av dessa mottagningsstationer uppgår till omkring 2,000, har i stort sett en god översikt erhållits över kalkkonsumtionen å olika orter inom riket.

I samband med undersökningarna om tillförseln av jordbrukskalk inom olika delar av landet och kalkindustrien hava de sakkunniga varit i tillfälle lämna upplysningar och råd vid ett antal projekterade kalkkvarnsanläggningar. Till länsstyrelsen i Norrbottens län har av de sakkunniga avlämnats utredning angående möjligheterna för tillverkning av jordbrukskalk inom länet.

Vad angår kväve- och kaliindustrien hava de sakkunniga jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande träffat uppgörelse med ingenjören S. Danieli att under resa i Amerika för de sakkunnigas räkning studera dessa industriers utveckling. Ingenjören Danieli har under hösten häröver avfattat en värdefull redogörelse, som tillställts de sakkunniga.

I samband med undersökningar angående möjligheterna att ur in-

hemsk råvara framställa kaligödselmedel hava de sakkunniga, i den mån material varit tillgängligt, verkställt utredning om tillgången inom landet av på kaliglimmer rika bergarter. Därjämte hava upplysningar införskaffats angående hittills utförda arbeten för tillvaratagande av kali vid cementtillverkning m. m.

För bedömande av möjligheterna att ur inhemska råfosfater, i första hand apatiten i järnmalmerna, framställa gödselmedel, hava de sakkunniga gått i författning om utredning angående nya, i Amerika utexperimenterade metoder att genom smältningsförfarande tillgodogöra mindervärdiga avfallsfosfater.

Arbetet har framskridit så långt, att de sakkunnigas uppdrag torde bliva slutfört under loppet av år 1921.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till 14,918 kronor.

Folkhushållningskommissionen av juni 1919.

Den 6 juni 1919 beslöt Kungl. Maj:t folkhushållningskommissionens upplösande från och med den 10 juni 1919, och uppdrog Kungl. Maj:t åt en mindre kommission benämnd folkhushållningskommissionen av juni 1919 att övertaga den förvaltning och affärsrörelse, som omhänderhafts av folkhushållningskommissionen, att fullfölja och snarast möjligt slutföra avvecklingen av de olika grenarna av folkhushållningskommissionens verksamhet, som icke med nödvändighet tillsvidare erfordrades för en fortsatt statlig reglering av spannmål och socker samt dyrtidsanslagets fördelande, ävensom att i fråga om nämnda reglering och fördelning övertaga de uppgifter, som ålegat folkhushållningskommissionen. Till ordförande i denna mindre kommission förordnade Kungl. Maj:t generaldirektören Gustaf Henning Elmquist och till ledamöter av densamma dåvarande byråchefen hos lantbruksstyrelsen, numera generaldirektören Per Erik Gustaf Insulander, professorn Herman Julius Brorson Juhlin-Dannfelt, ledamoten av riksdagens första kammare, redaktören Carl Emil Svensson, ingenjören Bertil Almgren samt direktören Karl Eriksson.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 november 1920 entledigades generaldirektören Elmquist, efter därom av honom gjord framställning, från uppdraget att vara kommissionens ordförande och förordnades till ordförande generaldirektören Insulander.

Kommissionens verksamhet har under år 1920 omfattat dels de löpande arbetsuppgifterna i samband med fördelandet av dyrtidsanslaget, kontrollen över handeln med socker och behandlingen av export- och im-

portärenden, avseende närings- och fodermedel, dels ock fullföljandet av folkhushållningskommissionens affärsavveckling.

Kommissionen har under året sammanträtt minst en gång i veckan. Allteftersom avvecklingsarbetet fortskridit har personal entledigats och avdelningar upplösts.

Sakkunniga för utredning rörande förädlingsverksamhet genom statens försorg beträffande avkastningen från statens skogar.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 27 juni 1919 givna bemyndigande tillkallade chefen för jordbruksdepartementet den 5 augusti samma år såsom sakkunniga för utredning rörande förädlingsverksamhet genom statens försorg beträffande avkastningen från statens skogar överdirektören och souschefen i domänstyrelsen D. E. af Wåhlberg, expeditionschefen friherre C. D. R. von Schulzenheim, överjägmästaren P. O. Welander, disponenten P. W. Ekman och f. d. direktören A. E. Klintin, och uppdrog departementschefen tillika åt överdirektören af Wåhlberg att vara de sakkunnigas ordförande och expeditionschefen friherre von Schulzenheim att vara deras sekreterare.

Rörande de sakkunnigas verksamhet under år 1920 må anföras, att de sakkunnigas under slutet av år 1919 började utredningsarbete under året fortgått och föranlett mera ingående undersökningar beträffande vissa delar av landet, särskilt övre Norrland. Under årets lopp hava de sakkunniga tid efter annan haft plenisammanträden för överläggning angående frågor, som framkommit under den pågående utredningen. Under mellantiderna har utredningsarbetet fortsatts under ledning av ordföranden genom sekreteraren med biträden.

De sakkunniga hava under sommaren företagit en resa till övre Norrland för att å ort och ställe inhämta kännedom om vissa för utredningens slutförande viktiga förhållanden.

Bearbetandet av under åren 1919 och 1920 infordrade uppgifter och övrigt utredningsmaterial har till väsentlig del slutförts, och torde de sakkunnigas arbeten kunna avslutas och deras betänkande framläggas under förra hälften av år 1921.

Utgifterna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till 36,868 kronor.

Sakkunniga för utredning beträffande livförsäkring i förening med egnahemslån.

Den 26 september 1919 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga personer med upp-

drag att verkställa närmare utredning och avgiva förslag angående ordnandet av livförsäkringsrörelse i samband med egnahemslåneförmedling samt till de bestämmelser, som i sådant hänseende borde utfärdas. I anledning härav tillkallade departementschefen den 2 oktober 1919 verkställande direktören i allmänna pensionsförsäkringsbolaget, fil. lic. Karl Englund, byråchefen hos riksförsäkringsanstalten, fil. lic. David Östrand och numera statskonsulenten för egnahemsväsendet, fil. kand. August Östergren; och förordnades Englund till de sakkunnigas ordförande. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades sedermera den 12 december 1919 medicinalrådet F. Block för att biträda vid utredningen i delar, berörande den medicinska sakkunskapen.

De sakkunniga hava den 10 april 1920 till chefen för jordbruksdepartementet avlämnat sitt från trycket utgivna betänkande: »Utredning och förslag rörande närmare bestämmelser för den med statens egnahemslånerörelse förbundna livförsäkringen» och därmed slutfört sitt uppdrag. Kungl. Maj:t har på grundval av det sålunda utarbetade förslaget den 30 juni 1920 utfärdat kungörelse angående särskilda villkor och bestämmelser för livförsäkring å personer, som erhålla lån ur statens egnahemslånefond (nr 509).

Utgifterna för de sakkunnigas verksamhet hava uppgått till inalles 10,694 kronor.

Sakkunniga för pensionering av vissa befattningshavare hos hushållningssällskap m. fl.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1919 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag såsom sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag angående pensionering av vissa befattningshavare hos hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser samt statsunderstödda lägre lantbruksundervisningsanstalter och föreningar överdirektören Paul Johan Gerhard Laurin, sekreteraren hos lantbruksakademien, professorn Paul Hellström, ledamoten av riksdagens andra kammare, godsägaren Petrus Ödström, Hammar, Kvissmaren, direktören hos folkskollärarnas pensionsinrättning Carl Gustaf Widström samt inspektören för den lägre lantbruksundervisningen, sekreteraren och skattmästaren hos Sveriges utsädesförening Erik Walfrid Ljung, Svalöf. Till de sakkunnigas ordförande förordnade departementschefen överdirektören Laurin. Såsom sekreterare har enligt uppdrag av de sakkunniga tjänstgjort inspektören Ljung.

De sakkunniga hava den 31 februari 1920 avlämnat sitt betänkande, vilket i huvudsak gick ut på, att ifrågavarande befattningshavare skulle

under vissa villkor medgivas rätt att ansluta sig till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. På grundval av och i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag framlade Kungl. Maj:t den 12 mars 1920 till riksdagen proposition, n:r 382, i ämnet, vilken proposition av riksdagen bifölls.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava uppgått till inalles 3,760 kronor.

Sakkunniga för utredning angående vissa med statens utfästelser i fråga om sockerbehovets tillgodoseende sammanhängande förhållanden m. m.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 12 januari 1920 givna bemyndigande tillkallades samma dag av chefen för jordbruksdepartementet åtta sakkunniga personer för att verkställa utredning och avgiva yttrande angående förhållanden, sammanhängande med av staten för sockerbehovets tillgodoseende åtagna garantier och i samband därmed stående ämnen. De sakkunniga utgjordes av föreståndaren för husdjursavdelningen vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, nuvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Nils Hansson, ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare, förutvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Olof Nilsson, grosshandlaren Eric Petter Valdemar Röing och godsägaren Axel Vilhelm Teodor von Sneidern, juris doktorn Johan Christopher Lembke, professorn vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp Nils Leonard Forsberg, sekreteraren hos kooperativa förbundet direktören Karl Eriksson och landstingsmannen Peter Stensson i Fleninge.

I till chefen för jordbruksdepartementet den 27 januari 1920 avgiven promemoria hava de sakkunniga förordat fortsatt tillämpning av maximipris å socker ävensom föreslagit viss förhöjning av förut gällande maximipris att träda i kraft den 1 februari 1920. Vidare hava de sakkunniga i promemoria den 1 mars 1920 tillstyrkt ett förnyande av 1919 års statsgaranti till sockerfabriksbolagen att avse kostnader för inköp och förädling av 1920 års betskörd samt i skrivelse den 4 mars 1920 avgivit yttrande rörande på svenska sockerfabriksaktiebolagets föranstaltande verkställd värdering av vissa bolagets tillgångar.

I enlighet med de sakkunnigas förslag har av Kungl. Maj:t den 30 januari 1920 utfärdats ny förordning rörande maximipris å socker. Erinras må ock, att 1920 års riksdag fattat beslut om förnyad garanti till sockerfabriksbolagen.

Kostnaderna för de sakkunnigas arbete hava i allt uppgått till 5,325 kronor 65 öre.

Kommissionen för Dalarnas indelning i skifteslag.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 27 februari 1920 givna bemyndigande anmodade chefen för jordbruksdepartementet samma dag byråchefen hos lantmäteristyrelsen Johan Hamrin, förste lantmätaren i Kopparbergs län Bror Kristian Mogensen och lantmäteriauskultanten Werner Nordenstedt att såsom en delegation under benämning kommissionen för Dalarnas indelning i skifteslag vid sammanträden med vederbörande rättsägare inom Ovansiljans, Nedansiljans samt Nås och Malungs domsagor utom Säfsnäs socken ävensom inom Säters socken av Hedemora domsaga samt Svärdsjö, Envikens, Vika, Torsångs, Stora Tuna, Silvbergs och Gustavs socknar av Falu domsaga, allt av Kopparbergs län, utreda möjligheten att därstädes verkställa skifteslagsindelning såsom förberedande åtgärd till genomförande av laga skiften samt att i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av lantmäteristyrelsen angivna grunder utarbeta förslag till sådan indelning i den mån kommun eller del därav vid dylikt sammanträde i den ordning i Kungl. Maj:ts brev i ärendet till statskontoret samma den 27 februari angivits förklarat sig icke hava något att däremot erinra. Till ordförande i kommissionen förordnades byråchefen Hamrin.

Kommissionen började sina arbeten den 6 april 1920 vid sammanträde i Falun. Sedan en del förberedande arbeten utförts under vårens lopp, höllos under juni månad sammanträden med jordägarna inom socknarna Våmhus, Siljansnäs, Mora, Ore, Boda, Leksand, Rättvik, Bjursås, Ål, Svärdsjö och Enviken för utrönande av huruvida jordägarna inom dessa socknar hade något att erinra mot åtgärders vidtagande för utarbetande på statsverkets bekostnad av förslag till indelning i skifteslag. Efter uppehåll under juli och förra hälften av augusti månader återupptogos arbetena, och höllos därvid förnyade sammanträden för nyss angivet ändamål med jordägarna inom socknarna Bjursås, Rättvik och Ål, varefter följt ortsundersökningar inom Leksands och Siljansnäs socknar. Sedan dessa numera avslutats, kommer det därvid sammanbragta materialets bearbetande omedelbart att taga sin början.

Kostnaderna för kommissionens verksamhet hava hitintills uppgått till omkring 23,500 kronor.

Sakkunniga för utredning beträffande vissa allmänna föreskrifter i anledning av för tjänstemän vid domänverket utfärdat avlöningsreglemente m. m.

I samband med utfärdandet den 22 juni 1920 av avlöningsreglemente för tjänstemän vid domänverket bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga personer

för att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande sådana allmänna föreskrifter, som det enligt nämnda reglemente ankomme på Kungl. Maj:t att utfärda i ämne, som omhandlades i reglementet, m. m. Med stöd av berörda bemyndigande anmodade departementschefen samma dag ledamöterna av riksdagens första kammare Carl Gustaf Ekman och Nils August Nilsson, Kabbarp, Åkarp, byråchefen hos domänstyrelsen friherre Thorsten Wilhelm Hermelin, jägmästaren i Blekinge revir Erik Herman Måhlén samt kronojägaren Oscar J:son Bragée, Laxsjö, att verkställa den anbefallda utredningen.

De sakkunniga hava den 15 november 1920 till Kungl. Maj:t avgivit förslag *dels* till bestämmelser i fråga om övergång till provisorisk lönestat för tjänstemän vid domänverket *dels ock* till vissa tilläggsbestämmelser till förberörda avlöningsreglemente, samt den 10 december 1920 förslag till avlöningsbestämmelser för icke ordinarie tjänstemän vid domänverket jämte förslag i avseende å antalet ordinarie tjänstemän i 1—4 lönegraderna samt icke ordinarie tjänstemän.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava uppgått till omkring 9,000 kronor.

Sakkunniga för utredning beträffande organisations- och avlöningsförhållanden vid domänverket m. m.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1920 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag fem sakkunniga personer för verkställande av utredning beträffande organisations- och avlöningsförhållanden vid domänverket samt därmed sammanhängande pensionsreglering. De sakkunniga utgjordes av generaldirektören Karl Vilhelm Astley Fredenberg, ledamöterna av riksdagens första kammare, domänfullmäktigen, professorn Carl Filip Gunnar Andersson, redaktören Nils August Nilsson i Kabbarp och landstingsdirektören Adam Hult samt t. f. byråchefen hos domänstyrelsen Feodor Aminoff. Till ordförande förordnade departementschefen generaldirektören Fredenberg och till sekreterare t. f. byråchefen Aminoff.

Sedan professor Andersson anhållit om befrielse från uppdraget, tillkallade departementschefen den 4 september 1920 såsom sakkunnig i hans ställe skogschefen Wilhelm Ålund. Då sedermera jämväl denne samt landstingsdirektören Hult anhållit om befrielse från uppdraget, tillkallade departementschefen såsom sakkunniga i deras ställe den 30 september 1920 disponenten Edvin Klintin och den 29 december 1920 ledamoten av riksdagens första kammare, kammarherren Carl Adolf Erland von Hofsten, Borrud, Jula.

Sedan de sakkunniga uppdragit åt t. f. byråchefen Aminoff att verkställa vissa förberedande utredningar, beviljade Kungl. Maj:t den 15 oktober 1920 Aminoff ledighet från den av honom uppehållna byråchefsbefattningen under tiden den 15—27 oktober 1920 samt den 15 november —31 december 1920.

Sakkunniga för verkställande av utredning angående avhjälpande av olägenheterna av mellanhandssystemet vid livsmedelshandeln m. m.

Jämlikt bemyndigande den 16 juli 1920 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag såsom sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag till åtgärder för avhjälpande av olägenheterna av mellanhandssystemet vid livsmedelshandeln m. m. verkställande direktören hos Sveriges allmänna lantbrukssällskap J. G. J:son Leufvén, ordförande, sekreteraren och adjungerade ledamoten i socialstyrelsen, fil. kand. H. Heyman, landstingsmannen E. Andersson i Fältenborg, bankdirektören G. G. Magnusson och ledamoten av stadsfullmäktige i Göteborg A. Dahlström. Sedermera tillkallades den 15 september 1920 ytterligare såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens första kammare, godsägaren J. M. Juhlin samt affärschefen hos Kooperativa förbundet, direktören K. A. Johansson. Sedan Juhlin avgått med döden i slutet av oktober 1920 tillkallades den 27 december 1920 ledamoten av riksdagens andra kammare, jordbrukaren Per Henning Sjöblom.

Såsom de sakkunnigas sekreterare tjänstgör sekreteraren i socialstyrelsen K. G. Tham.

För fullgörande av sitt uppdrag hava de sakkunniga bland annat hållit konferenser med olika organisationer i syfte att undersöka möjligheten att undvika onödiga mellanhänder genom ett närmande mellan producenter och konsumenter, och hava jämlikt bemyndigande studieresor för de sakkunnigas räkning företagits till Tyskland, Schweiz och Finland.

De sakkunniga hava låtit verkställa vissa statistiska utredningar rörande parti- och minutpris å livsmedel, antalet livsmedelsaffärer i olika samhällen m. m.

Kostnaderna för de sakkunnigas arbeten hava hittills utgjort 11,162 kronor.

Sakkunniga för utredning angående åtgärder för åstadkommande av ökad användning av fisk inom landet (fiskerinäringssakkunniga).

Jämlikt bemyndigande den 10 augusti 1920 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag sju sakkunniga personer för att verkställa utredning och framlägga förslag angående åtgärder för åstadkom-

mande av ökad användning av fisk inom landet och för sådant främjande i allmänhet av fiskerinäringen, att den måtte kunna bedrivas med ekonomiskt tillfredsställande resultat. De sakkunniga utgjordes av landshövdingen J. L. Falk, ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare A. E. Alexandersson, Bohus, Björkö, och A. E. Ljungberg, Lysekil, borgmästaren J. F. Bååth, Hälsingborg, byrådirektören hos lantbruksstyrelsen, filosofie doktorn K. A. Andersson, skolkökslärarinnan fröken Ingeborg Schager, Stockholm, och fiskhandlaren J. Räng, Karlshamn.

Såsom de sakkunnigas sekreterare tjänstgör t.f. notarien i statskontoret J. W. Gibson.

De sakkunniga, som antagit benämningen fiskerinäringssakkunniga, hava avgivit infordrade utlåtanden den 10 september 1920 angående ifrågasatt upphävande av kungörelsen den 9 december 1910 angående förbud mot utförsel till utrikes ort av sill i kärl av viss beskaffenhet, den 30 september 1920 över en av Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening gjord framställning om medverkan från statens sida för möjliggörande av export av fisk samt den 18 november 1920 över lagerhus- och kylhuskommitténs betänkande rörande kylhusväsendet i Sverige.

I cirkulärskrivelser till regementen, sjukhus, hospital, fängelser, fattigvårdsanstalter, olika slag av konservfabriker, fiskredskapsfabriker, fiskhandlare en gros och fiskeriföreningar hava de sakkunniga anhållit om upplysningar rörande omfattningen av konsumtion och konservering av fisk, med fiskerinäringens utövande förenade olägenheter, åtgärder, som kunde anses lämpliga för främjande av fiskerinäringen, m. m.

Med stöd av den 26 november 1920 lämnat medgivande hava de sakkunniga besökt Göteborg, Hälsingborg och Malmö samt därstädes dels besett anläggningar för förvaring av fisk och anordningar för fiskens försäljning, dels ock hållit möten med representanter för fiskerinäringen.

Kostnaderna för de sakkunnigas verksamhet hava hittills uppgått till omkring 8,000 kronor.

Handelsdepartementet.

Patentlagstiftningskommittén.

Den 6 mars 1908 tillsattes av Kungl. Maj:t en kommitté för verkställande av revision av gällande lagstiftning rörande patent och om skydd för varumärken samt vissa mönster och modeller och i samband därmed utredning rörande de lagstiftningsåtgärder, som till stävjande av s. k. illojal konkurrens kunde finnas påkallade, ävensom utredning rörande behovet

av förändrad organisation av patent- och registreringsverket och i samband därmed reglering av löneförhållandena m. m. vid ämbetsverket.

Till ledamöter i kommittén utsågos generaldirektören E. O. J. Björklund, Stockholm, ordförande, fabriksidkaren Per Andersson, Arvika, disponenten Birger Carlson, Månsbo, ingenjören John Edberg, Stockholm, byråchefen A. J. C. Kuylenstierna, Stockholm, disponenten T. A. Magnusson Sandviken och byråchefen Karl Per Dahlström, Stockholm.

Genom beslut den 20 september 1919 förordnade Kungl. Maj:t sedermera till ytterligare ledamöter i kommittén grosshandlaren Albert Grumme samt byrådirektörerna Axel Hasselrot och Seth Karlson, samtliga i Stockholm, och uppdrogs åt byrådirektören Hasselrot att jämväl tjänstgöra såsom kommitténs sekreterare.

Kommittén har under år 1920 haft plenisammanträde från och med den 12 till och med den 16 oktober. Subkommittésammanträden hava under året hållits från och med den 31 maj till och med den 9 juni, från och med den 14 till och med den 19 juni, från och med den 2 till och med den 5 oktober samt från och med den 8 november till in i december månad. Arbetet med förberedande utredningar samt författande av lagtext har med kortare avbrott fortgått även under de tider, som icke upptagits av sammanträden.

Kommittén, som under året varit sysselsatt med arbete på revision av gällande lag om skydd för varumärken men funnit behovet av ökade avgifter för varumärkesregistrering böra tillgodoses utan avvaktan på berörda revisionsarbetes slutförande, har i sådant syfte under året avlämnat förslag till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i nyssnämnda lag. Sedan kommittén förut under sin verksamhetstid helt fullgjort de kommittén lämnade uppdragen att verkställa utredning *dels* angående behovet av revision av gällande bestämmelser rörande förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning, *dels* angående behovet av förändrad organisation av patent- och registreringsverket och i sammanhang därmed reglering av löneförhållandena vid nämnda ämbetsverk, *dels* angående lagstiftningsåtgärder till stävjande av illojal konkurrens, inklusive bestämmelser mot användande av mutor, *ävensom* uppdragen att verkställa revision *dels* av gällande lag om skydd för vissa mönster och modeller, angående vilken lags ifrågasatta partiella revision kommittén dessförinnan avlämnat särskilt yttrande, *dels* av gällande förordning om patent, vilket sistberörda revisionsarbete slutfördes under föregående år efter att kommittén tidigare avgivit separat förslag till lag om ändrad lydelse av 25 § i samma förordning, varjämte kommittén avlämnat utlåtande i frågan om anskaffande av ämbetslokal åt nyssnämnda ämbetsverk ävensom avlåtit förslag till lag

angående förbud mot varors förseende med oriktig ursprungsbeteckning och saluhållande av oriktigt märkta varor, är kommitténs enda återstående uppgift att avsluta det nu pågående arbetet med varumärkeslagens revision.

De kostnader, kommittéutredningen intill årsskiftet medfört, kunna beräknas till omkring tvåhundratjuguettusen kronor, däri inbegripna kostnaderna för tryckning av sex kommitténs betänkanden.

Sakkunnig för biträde vid beredningen av förslag till ändringar i sjölagen m. m.

Sedan den av Kungl. Maj:t den 21 december 1906 tillsatta sjöfartssäkerhetskommittén den 16 december 1910 avgivit slutligt betänkande med förslag till ändringar i sjölagen m. m. samt kommerskollegium den 24 augusti 1912 avgivit utlåtande i anledning av betänkandet, uppdrog Kungl. Maj:t den 4 oktober 1911 åt kommerserådet Carl Malmén och advokaten Eliel Löfgren att inom justitie- och finansdepartementen biträda vid beredningen av ifrågavarande ärende; och uppdrog Kungl. Maj:t den 19 augusti 1915 åt revisionssekreteraren Erik Lilienberg att jämte Malmén och Löfgren inom finansdepartementet biträda vid utarbetandet av förslag till administrativa författningar rörande sjöfartssäkerheten m. m.

Efter år 1915 har Löfgren icke deltagit i förevarande arbete, och efter år 1917 ej heller revisionssekreteraren Lilienberg.

År 1919 bestod arbetet i att Malmén, huvudsakligen under oktober månad, biträdde vid behandlingen av det till Kungl. Maj:t inkomna författningsförslag, som låg till grund för förordningen den 10 oktober 1919 med närmare föreskrifter angående godkännande av fartygskompasser. Under år 1920 har Malmén icke utfört något arbete på grund av uppdraget.

Kommissionen för utredning av frågan om utnyttjandet av statens norrländska malmfyndigheter.

Kungl. Maj:t har den 24 oktober 1913 uppdragit åt en kommission att verkställa en allsidig utredning angående det lämpligaste sättet för nyttiggörande av statens norrländska malmfyndigheter.

Ledamöter i kommissionen äro: generaldirektören K. A. Fryxell, Stockholm, ordförande, professorn filosofie doktorn Sven Bernhard Brisman, Stockholm, överingenjören A. F. Wahlberg, Stockholm, bergmästaren Carl Oskar Norelius, Nora, och ingenjören hos järnkontoret Erik Nyström, Stockholm.

Undersökningen av Mertainens malmfält, som påbörjades år 1918 och närmast ombesörjes av Luossavaara-Kirunavaara aktiebolag under medverkan och kontroll av kommissionen, har icke, som antogs i slutet av föregående år, kunnat avslutas under år 1920. Arbetet ute på malmfältet är visserligen, ehuru fördröjt genom olika omständigheter, numera slutfört, men de i anslutning härtill erforderliga laboratorieanalyserna och anrikningsförsöken fortgå alltjämt. Malm från Mertainen har sålunda under december månad nedforslats till Pershyttan för verkställande därstädes av anrikningsförsök. Även dessa arbeten torde emellertid hava avslutats innan årsskiftet, så att beskaffenheten av denna viktiga malmfyndighet numera kan med viss grad av säkerhet angivas.

Ifråga om beskaffenheten av statens övriga järnmalmsfyndigheter i Norrbotten har utredning verkställts inom kommissionen, närmast genom dess sekreterare, förste byråingenjören i kommerskollegium E. S. Berglund, som under året avslutat en beskrivning över dessa fyndigheter.

Kommissionen har enligt de vid dess tillsättande lämnade direktiv upptagit till undersökning, vilka möjligheterna äro för en tackjärnsframställning i Norrland, baserad på de fosforrena malmerna, antingen för leverans av tackjärn till svenska ståltillverkare eller för export. Enligt samma direktiv har kommissionen även med hänsyn till statens framtida inlösningsrätt till de norrländska malmbolagens gruvor upptagit till undersökning, huruvida på basis av dessa gruvors mera fosforhaltiga malmer kan grundas en inhemsk förädlingsindustri, särskilt i avsikt att onödiggöra importen av byggnads- och konstruktionsjärn.

Det är naturligt, att dessa utredningsuppgifter med hänsyn till de förhållanden, som rått och delvis ännu råda på det ekonomiska området, icke hittills kunnat slutföras. Sedan någon tid tillbaka hava dessa spörsmål emellertid varit föremål för kommissionens behandling, närmast under ledning av dess ledamot Wahlberg, och har därvid befunnits lämpligt utvidga utredningen till att omfatta även möjligheterna för tillverkning i Norrland av stål med användande av fosforren malm. Med hänsyn till de betydande svårigheter, som äro förenade med utredningar av angiven art, vilka innefatta ett flertal svårlösta problem av teknisk och ekonomisk natur, har kommissionen under året jämlikt nådigt bemyndigande tillkallat professorn i hyttmekanik vid Tekniska högskolan Karl Arvid Johansson att som särskilt sakkunnig biträda kommissionen vid ifrågavarande utredningsarbeten.

Kommissionen har den 28 januari 1920 avgivit utlåtande till kommerskollegium i anledning av remiss å ansökan från Norrbottens järnverks-

aktiebolag om uppskov med tillämpligheten av ett kontrakt mellan bolaget och vattenfallsstyrelsen angående leverans av elektrisk energi.

Kommissionen har under året sammanträtt den 28 januari, 16 april och 25 oktober. Under mellantiderna har arbetet fortgått under samverkan mellan ordföranden och sekreteraren samt särskilda av kommissionens ledamöter för vissa delar av arbetet.

Kostnaderna för kommissionen hava under året uppgått till omkring 25,100 kronor.

Statens industrikommission av september 1919.

Den 10 augusti 1914 tillsatte Kungl. Maj:t en kommission med uppdrag att taga i övervägande, vilka åtgärder som skulle kunna vidtagas för att under det utbrutna världskriget i största möjliga utsträckning uppehålla arbetet vid de industriella anläggningarna i riket. Förändrad organisation av kommissionen fastställdes av Kungl. Maj:t den 31 december 1917.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 20 augusti 1919 övertogs kommissionens arbete från och med den 1 september 1919 av *statens industrikommission av september 1919*, bestående av tre ledamöter, nuvarande statsrådet C. G. O. Malm, ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, f. d. statsrådet J. B. Eriksson i Grängesberg och direktören C. A. Ramström. Av dessa har statsrådet Malm den 5 november 1920 entledigats och såsom ordförande ersatts med f. d. statsrådet Eriksson.

Sedan september 1919 har kommissionens verksamhet varit inriktad på avveckling av industrikommissionens tidigare affärsverksamhet ävensom fullföljandet och slutförandet av en del processer. Vidare har kommissionen varit sysselsatt med utarbetandet av berättelse rörande industrikommissionens verksamhet under kristiden.

Vad själva avvecklingsarbetet beträffar, har detta fortskridit så långt, att vid årsskiftet 1920—1921 kommissionens utestående fordringar kunna anses vara i det närmaste inbetalda. Mot kommissionen riktade eller av kommissionen väckta processer hava, på två undantag när, slutförts i underrätterna samt äro i tre fall beroende på hovrätts prövning. Sedan utarbetandet av kommissionens berättelse, vilken enligt planen därför kommer att omfatta åtta delar, fortskridit så långt, att under sommaren 1920 de fyra första delarna kunnat utkomma från trycket, återstår utgivandet av de övriga fyra delarna, vilka emellertid torde föreligga färdiga under första kvartalet 1921.

Kommissionen har under verksamhetsåret 1920 regelbundet sammanträtt samt för allmänheten hållit daglig expeditionstid.

Statens krigsförsäkringskommission.

Sedan Kungl. Maj:t den 17 augusti 1914 utfärdat förordning om statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara, i vilken förordning bland annat föreskrevs, att frågor om krigsförsäkring skulle handläggas av en kommission, förordnade Kungl. Maj:t samma dag, att denna kommission, som omedelbart skulle träda i verksamhet, skulle benämnas statens krigsförsäkringskommission.

Ledamöter i kommissionen äro: landshövdingen Erik Birger Trolle, ordförande, överdirektören Paul Johan Gerhard Laurin, vice ordförande, direktören Hjalmar Blomberg (såsom företrädare för rederinäringen), direktörerna Harald Andersson och Einar Lange (såsom företrädare för sjöförsäkringsgivarna) samt byråchefen Thorvald Fürst.

Kommissionens avvecklingsarbete har under år 1920 fortskridit, och har kommission under året intill den 1 december likviderat anmälda skador å varuförsäkringar med kronor 15,262,410: 04 samt å kaskoförsäkringar med kronor 2,586,986: 03.

Huvudsakliga arbetet under året har bestått i ordnande av de förhållanden, som uppkommit i och med genomförande av avtalet med de engelska myndigheterna beträffande förut svävande prisrättsmål. Kommissionen hade ursprungligen påräknat, att redovisningarna från de engelska myndigheterna skulle hava kunnat komma kommissionen till handa och bliva av kommissionen granskade under första kvartalet av år 1920. Så har emellertid icke kunnat bliva fallet. Redovisningarna för den mångfald ärenden, som varit innefattade i uppgörelsen, hava varit av synnerligen omfattande beskaffenhet, och de engelska myndigheterna hava ännu icke avlämnat redovisningar för samtliga ärenden. Enligt meddelande från vederbörande myndigheter torde man emellertid kunna påräkna, att ännu återstående redovisningar i huvudsak bliva klara under den närmaste framtiden. Det återstår då för kommissionen att granska dessa redovisningar samt likvidera de varuförsäkringar, som äro beroende av dessa redovisningars resultat. Dessutom har kommissionen åtskilliga kvarstående tvistefrågor med de engelska myndigheterna rörande prisrättsmål, som falla utanför avtalet, liksom även de avlämnade redovisningarna hava givit anledning till en del tvister. Sedan ovannämnda angelägenheter blivit ordnade, har kommissionen jämväl att utreda mellanhavandena med sina reassuradörer, vilka givetvis äro beroende av samma frågors avgörande.

Slutligen har kommissionen på sin tid försäkrat vissa partier lin och hampa till ett sammanlagt belopp av cirka 7,000,000 kronor från Petrograd till Stockholm, vilka partier kvarhållits i Petrograd. På grund av

de rådande förhållandena hava icke några mera ingående åtgärder kunnat vidtagas rörande dessa partier.

Med undantag för dessa sistnämnda ärenden liksom för åtskilliga ännu svävande processer torde man kunna utgå från, att kommissionens verksamhet bör kunna bliva slutgiltigt avvecklad under loppet av år 1921.

Statens handelskommissions avvecklingskommitterade.

Genom nådigt beslut den 8 juni 1915 förordnade Kungl. Maj:t, att för beredning av ärenden rörande utfärdande och upphävande av utförselförbud, beviljande av dispens från dylika förbud, meddelande av bestämmelser angående transitförsändning av till utförsel förbjudet gods och andra därmed sammanhängande frågor skulle tillsvidare finnas en särskild kommission, benämnd statens handelskommission och bestående av högst åtta av Kungl. Maj:t utsedda män.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1917 blev kommissionens sammansättning ändrad.

Sedan kommissionen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 augusti 1919 på anförda skäl hemställt, att kommissionen måtte från och med den påföljande 1 september upplösas, förordnade Kungl. Maj:t den 26 september 1919, att kommissionen skulle från och med den 1 oktober 1919 upphöra. Samtidigt uppdrog Kungl. Maj:t åt landshövdingen E. Trolle, såsom ordförande, samt generalkonsuln J. Sachs och nuvarande statsrådet H. Tamm att under namn av *statens handelskommissions avvecklingskommitterade* från och med den 1 oktober fullfölja och snarast möjligt slutföra avvecklingen av kommissionens och dess utländska kontors verksamhet.

I enlighet med det sålunda givna uppdraget hava kommitterade under år 1920 fullföljt avvecklingen av handelskommissionens verksamhet. Arbetet härmed har numera fortskridit så långt, att kommitterade hoppas, att detsamma inom en nära framtid skall vara slutfört.

Härjämte hava avvecklingskommitterade i enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade uppdrag under förra hälften av år 1920 — intill tiden för handelsdepartementets tillkomst — haft att företaga åtgärder för anskaffande av tonnage för olika ändamål samt för reglering av fraktsatser i samband därmed ävensom reglering av priser för kol och koks å den inhemska marknaden.

Kommitterade hava under året sammanträtt den 10 och 27 januari, 16 februari, 5, 6 och 24 mars, 1 och 22 april, 10 maj, 12 juni och 26 oktober.

Kostnaderna för kommitterades administrativa verksamhet, vilka bestridas av handelskommissionens överskottsmedel, hava intill utgången av

år 1920 uppgått till omkring 94,000 kronor, varav i runt tal arvoden 52,000 kronor, från år 1919 oguldna omkostnader 10,000 kronor, kostnader för utomlandskontorens avveckling 13,000 kronor samt återstoden andra omkostnader. Härjämte hava av samma medel utbetalts dels, jämlikt nådigt beslut den 16 april 1920, 41,188 kr. 34 öre till täckande av kostnader för handelsdelegationen i Ryssland, dels, jämlikt nådigt beslut den 16 juli 1920, omkring 15,000 kronor till statens kolombud i England, dels ock slutligen, jämlikt andra Kungl. Maj:ts beslut, omkring 12,000 kronor.

Å handelskommissionens överskottsmedel återstod vid 1920 års slut en behållning av omkring 290,000 kronor.

Torvkommittén.

Genom beslut den 14 januari 1916 uppdrogs åt en kommitté att utreda och avgiva förslag beträffande de åtgärder i olika hänseenden, som från statens sida kunde ytterligare vidtagas för att främja produktionen och användningen av bränsle, framställt utav torv. Till ordförande i kommittén förordnades numera avlidne ledamoten av riksdagens första kammare, förutvarande statsrådet P. A. Petersson samt till ledamöter i densamma f. d. överingenjören J. A. Brinell, statens förste torvingenjör, kaptenen E. J. Wallgren, byråingenjören av första klassen hos järnvägsstyrelsen G. E. Rendahl, nuvarande chefen för statens provningsanstalt, professorn J. O. Roos av Hjelmsäter, föreståndaren vid svenska mosskulturföreningen, filosofie doktorn C. A. H. von Feilitzen och ledamoten av riksdagens andra kammare A. Andersson i Råstock.

Kommittén, som till sin sekreterare antagit juris kandidaten G. Alexandersson, sammanträdde första gången i Stockholm den 17 februari 1916.

På därom av statsrådet Petersson gjord framställning entledigade Kungl. Maj:t honom den 2 november 1917 från uppdraget att vara ordförande i kommittén samt förordnade härtill i stället f. d. överingenjören Brinell, varjämte juris kandidaten Alexandersson förordnades att med bibehållande av uppdraget såsom kommitténs sekreterare vara ledamot av kommittén.

Kommittén avgav den 20 maj 1919 betänkande och förslag till inrättande av ett statens bränsleinstitut och en statens torvskola, vilket betänkande jämlikt erhållet tillstånd befordrades till trycket i en mindre upplaga men kommer att intagas jämväl i kommitténs slutliga betänkande.

Under år 1920 har kommittén i sin helhet sammanträtt den 8—9 mars samt den 20—27 oktober. Dessutom hava olika underavdelningar

inom kommittén sammanträtt för behandling av specialfrågor vissa perioder under månaderna januari—maj och september—december, varjämte kommitténs sekreterare, olika medlemmar och av kommittén anlitade tekniska sakkunniga under hela året varit sysselsatta med slutförande av kommitténs arbeten. Kommitténs slutbetänkande är under tryckning och så gott som hela manuskriptet avlämnat till sättning.

Kommittén har under året avgivit underdåniga utlåtanden, dels den 9 mars rörande ändring av villkoren för lån ur lånefonden för torvindustriens befrämjande samt rörande ökning av de åt statens förste torvingenjör anslagna expensmedel, dels den 26 oktober i anledning av remiss å framställning av aktiebolaget Bildts Generatorångpanna om lån å 500,000 kronor för utexperimenterande av en torvupptagningsmetod benämnd BAB-metoden, dels ock slutligen den 24 november i anledning av remiss å framställning av agronomen Emil Bäckman om anslag av 250,000 kronor för utexperimenterande av en av sökanden uppfunnen torkningsmetod för torv.

Kostnaderna för kommitténs arbete under år 1920 uppgå till omkring 15,000 kronor.

Bränslekommissionen.

Genom beslut den 16 april 1917 förordnade Kungl. Maj:t om tillsättande av en statens bränslekommission, benämnd 1917 års bränslekommission.

Kommissionen, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 april 1918 ombildades från och med den 1 maj samma år samt även senare undergått ett flertal förändringar i fråga om sin sammansättning, har under år 1920 bestått av följande personer: disponenten Per Anderson, ordförande, jägmästaren Oscar Kollberg, verkställande direktör, skogschefen Henrik Petterson, överdirektören Ivar Virgin, direktören Axel Hultman, direktören Ivar Åkerman och kanslisekreteraren Gunnar Hultman.

I arbetsutskottet hava under samma år suttit disponenten Andersson, jägmästaren Kollberg och skogschefen Pettersson med överdirektören Virgin och kanslisekreteraren Hultman såsom suppleanter.

Bränslekommissionen har under år 1920 varit samlad till plenisammanträden 8 gånger.

Arbetsutskottet har vid sina sammanträden behandlat en del viktigare löpande ärenden samt förberedelsevis handlagt ärenden, vilka ansetts vara av beskaffenhet att böra behandlas vid plenisammanträde med kommissionen.

Den centrala organisationen omfattade den 1 januari 1920 91 samt den 1 november samma år 61 personer. Sistnämnda personal utgjordes

av 29 manliga befattningshavare, därav 5 konsulterande, samt 32 kvinnliga. Vid årsskiftet har personalen kunnat ytterligare minskas med 25 befattningshavare.

Med undantag av ekonomi- och revisionsbyrån upphörde indelningen på byråer och avdelningar redan under år 1919. Verkställande direktören har med biträde av sekreterare och assistenter personligen under år 1920 handlagt på den centrala ledningen ankommande arbeten.

Den personal, som för närvarande användes vid huvudkontoret, är till största delen sysselsatt på ekonomi- och revisionsbyrån. I den mån de lokala förvaltningarna upphöra, överflyttas deras räkenskaper m. m. till huvudkontoret, varest den slutliga avvecklingen sker.

De lokala förvaltningarna i Uddevalla, Örebro, Stockholm, Västerås, Falun och Gävle äro i stort sett redan avvecklade. Övriga lokala kontor, med nedan angivet undantag, hava med utgången av år 1920 upphört och desammas räkenskaper överflyttats till huvudkontoret.

Kontoret i Östersund, som är central för förvaltningen i norra Sverige, kan på grund av lagrets storlek därstädes icke införlivas med huvudkontoret, utan måste tillsvidare bibehållas oförändrat. Huru lång tid kommissionens avveckling i norra Sverige kommer att taga, är icke möjligt förutsäga, men torde såväl försäljningar som leveranser i huvudsak vara fullgjorda under nästinstundande sommar.

De lokala organisationerna omfattade:

den 1 januari 1920 592 personer och den 1 november 1920 166 personer.

Av ovan angivna funktionärer kvarstå emellertid endast ett fåtal från och med 1921 års ingång.

Vedlagret utgjorde den 1 januari 1920 cirka 5,532,000 kubikmeter och den 15 november 1920 cirka 1,070,000 kubikmeter. I dessa belopp ingå jämväl vid de olika tidpunkterna försåld men ännu icke utlastad ved.

Bränslekommissionens säkra fordringar och verkliga tillgångar beräknades den 31 oktober 1920 till cirka kronor 24,500,000, under det att skulderna belöpte sig till kronor 124,518,965: 36, därav utestående anvisningar kronor 6,837: 96 och skuld till riksgäldskontoret kronor 124,512,127: 40.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 10 nästlidna december har sedermera bränslekommissionen upplösts och dess avvecklingsarbete övertagits av en ny kommission, *bränslekommissionen av december 1920*, med disponenten Per Andersson såsom ordförande samt jägmästaren Oscar Kollberg och kanslisekreteraren Gunnar Hultman såsom ledamöter.

Sakkunniga för verkställande av omarbetning av gällande förordning angående lotsverket och därmed sammanhängande författningar.

Den 22 september 1917 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för sjöförsvarsdepartementet att tillkalla högst sex sakkunniga personer, varav en ordförande och en sekreterare, för att inom departementet biträda med verkställande av omarbetning av gällande förordning angående lotsverket och därmed sammanhängande författningar. Med stöd av berörda bemyndigande utsåg departementschefen samma dag följande personer att verkställa förenämnda arbete, nämligen kommerserådet C. Malmén, ordförande, samt direktören G. Carlsson i Göteborg, mästerlotsen och lotsförmannen A. O. Hjalmar i Landskrona, hovrättsrådet G. W. Masreliez, jämväl i egenskap av sekreterare, byråchefen i lotsstyrelsen J. A. Sjöberg och sjökaptenen M. Svensson.

Sedan direktören Carlsson på egen begäran den 20 november 1917 entledigats från uppdraget, utsågs direktören P. A. Welin å Lidingön samma dag till sakkunnig i direktören Carlssons ställe.

På grund av nådigt bemyndigande den 16 november 1917 utsåg vidare chefen för sjöförsvarsdepartementet dels den 18 mars 1918 kommendörkaptenen A. Hägg att såsom sakkunnig deltaga i berörda arbeten i vad de avsåge lotsplikten och andra försvarets intressen berörande spörsmål, dels ock den 29 oktober 1919 lotskaptenen O. H. Stenberg i Göteborg att såsom sakkunnig deltaga i berörda arbeten vid behandling av frågor, som anginge lotsningens förrättande, lotstaxors uppställande, uppbörden av lotsavgifter, särskilda ersättningar, som i vissa fall skola utgå till lotsarna, samt vissa ändringar i tjänstgöringsreglementet för lotsverket.

Hovrättsrådet Masreliez blev på därom gjord framställning den 19 juni 1919 entledigad från och med den 1 augusti 1919 från uppdraget att vara de sakkunnigas sekreterare, och tjänstgör såsom sådan sedan den 1 oktober samma år sekreteraren i socialstyrelsen I. K. Nilson.

Den 9 maj 1919 uppdrog Kungl. Maj:t åt de sakkunniga att vid fullgörande av det dem lämnade uppdraget jämväl taga frågan om lotspersonalens skyldighet beträffande anskaffnings- och underhålls- m. fl. kostnader för tjänstebåtar under övervägande och därutinnan framställa förslag.

Under år 1920 har de sakkunnigas arbete omfattat huvudsakligen dels överarbetning samt slutligt utformande av förslag till ny förordning angående lotsverket med tillhörande nya lotstaxor och till nytt tjänstgöringsreglemente för lotsverket samt till vissa andra författningar dels ock utarbetande av motiveringar och ytterligare behandling av de med uppdraget rörande lotspersonalens tjänstebåtar förbundna spörsmål jämte uppgörande av härav föranledda förslag.

De sakkunnigas arbete har fortskridit så långt, att numera återstår i huvudsak allenast sluttryckning av de sakkunnigas betänkande med tillhörande korrekturgranskning.

Kostnaderna för ifrågavarande sakkunnigutredning hava, räknat för tiden från utredningens början, utgjort dels för tiden till 1919 års slut, enligt uppgift i 1920 års riksdagsberättelse, inemot 35,200 kronor, dels ock under år 1920, såvitt utläggen guldits genom de sakkunniga, c:a 23,400 kronor.

Kommissionen för undersökning och tillgodogörande av vissa mineralfyndigheter å kronojord.

Den 9 november 1917 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommission av sakkunniga personer att fortast möjligt igångsätta arbete för vinnande av upplysning om å kronojord, därå inmutningsförbud gällde, funnes redan upptäckta men ej närmare kända fyndigheter av andra mineral än järnmalm, företrädesvis kopparmalm, nickelmalm och svavelkis, att i sådant avseende, därest omständighetarna därtill föranledde och så lämpligen kunde ske, låta verkställa försöksarbeten å sådana fyndigheter samt att i övrigt efter omständigheterna vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå åtgärder för fyndigheternas tillgodogörande.

Ledamöter i kommissionen voro: intendenten vid Gällivare malmfält Gustaf Wallin, ordförande, t. f. bergmästaren Carl Immanuel Asplund samt direktören Niklas Fredrik Herman Duse.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 november 1919 anmälde kommissionen, att den fullgjort sitt ovanberörda uppdrag.

Emellertid har, sedan genom riksdagens beslut och Kungl. Maj:ts med anledning därav den 31 maj 1918 utfärdade »Lag, innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning å kronomark inom vissa län», densamma för enskilda frigivits under vissa villkor beträffande andra mineral än järnmalm, Kungl. Maj:t genom nådigt brev av den 11 oktober 1918 uppdragit åt kommissionen att i enlighet med givna föreskrifter tillsvidare ombesörja de undersökningar, som finnas böra med begagnande av kronans jordägareandel företagas å mineralfyndigheter, som inmutats av enskilda enligt nämnda lag, föra register över alla sålunda inmutade fyndigheter, innehållande upplysningar av största möjliga fullständighet, okulärt besiktiga fyndigheterna senast vid tiden för utmålsförrättning, till vilken kommissionen äger att hos vederbörande länsstyrelse föreslå sakkunnigt kronoombud, samt där fyndighet visar sig sannolikt vara brytvärd, genom undersökningsarbeten tillrättalägga fyndigheten för påbörjande av gruvdrift samt i övrigt bevaka kronans intressen på grund av jordägare-

andel. Till bestridande av härmed förenade kostnader har Kungl. Maj:t i nådigt brev till statskontoret den 27 juni 1919 angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet, under punkten 53:o) anbefallt statskontoret att på rekvisition i mån av behov till kommissionen utanordna det av riksdagen anvisade reservationsanslaget å 100,000 kronor att användas enligt de i nyssnämnda kungl. brev av den 11 oktober 1918 meddelade föreskrifter.

Sedan kommissionens ordförande intendenten Gustaf Wallin och dess ledamot direktören Herman Duse på begäran av Kungl. Maj:t entledigats från sina uppdrag, har Kungl. Maj:t den 21 maj 1920 uppdragit åt bergmästaren Asplund att vara ordförande och åt filosofie doktorn Bertil Högbom och förste byråingenjören hos kommerskollegium Edvard Salomon Berglund att vara ledamöter i kommissionen.

Kommissionen har under år 1920 haft sammanträden den 2 mars, den 16, 26—28 juni, den 4 september och den 29 november, varjämte under sommaren och hösten täta konferenser vid sammanträffanden, per telefon eller skriftligen hållits mellan kommissionens ledamöter.

Kostnaderna för kommissionen i anledning av det genom meromnämnda kungl. brev den 11 oktober 1918 givna uppdraget uppgingo under år 1919 till 3,856 kronor 44 öre och under år 1920 till c:a 7,800 kronor.

Sakkunniga för utredning angående erforderliga bestämmelser rörande fartygsbesättnings arbets- och levnadsförhållanden m. m.

Den 20 november 1917 tillkallades av chefen för finansdepartementet enligt bemyndigande samma dag sakkunniga för utredning angående erforderliga bestämmelser rörande fartygsbesättnings arbets- och levnadsförhållanden, särskilt rörande frågan om bemanningens tillräcklighet (bemanningsskala) ävensom beträffande tillsynen från det allmännas sida i berörda hänseenden.

De sakkunniga äro: t. f. byråchefen i kommerskollegium, civilingenjören Nils Gustaf Nilsson, ordförande, byråassistenten för sjöfartsärenden i socialstyrelsen E. A. Fr. Eggert, ombudsmannen i maskinistföreningen i Stockholm, övermaskinisten Eskil Jordman, direktören i Sveriges fartygsbefälsförening N. P. Larsson, byråchefen i socialstyrelsen J. A. E. Molin, direktören i Sveriges redareförening, sjökaptenen O. A. Nordborg, ombudsmannen i svenska sjömansunionen Nicklas Olsson och ombudsmannen i svenska eldareunionen Einar Martin Roth. Därjämte hava sjökaptenen H. Henricsson och, sedan denne förklarat sig förhindrad, kontrollören Carl Rudberg deltagit i de sakkunnigas arbete, i vad detsamma avser segelfartyg.

Sakkunniga hava under år 1920 sammanträtt in pleno 3—19 februari, 19 april—1 juni, 4—13 oktober samt 23—29 november, varjämte en beredning, bestående av ordföranden, byråassistenten Eggert och sakkunnigas sekreterare, t. f. kanslirådet N. Carlsson, under mellantiderna varit verksam.

Sakkunniga hava under året avlämnat betänkande med förslag till förordning angående fartygs bemanning, förordning angående bostäder m. m. å fartyg för ombord anställda samt förordning angående läkarintyg för sjöfolk. I övrigt har sakkunnigas arbete i huvudsak varit inriktat på frågorna om sjöfolks pensionering, utbildningen av skeppskockar samt ny spisordning för svenska fartyg. I sistnämnda fråga torde betänkande och förslag kunna föreligga i början av år 1921.

Summan av de hittillsvarande kostnaderna för sakkunnigas arbete belöper sig till omkring 115,000 kronor.

Hantverkssakkunniga.

Den 24 oktober 1919 tillkallade chefen för finansdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande de åtgärder, som böra vidtagas, för att det svenska hantverkets utövare må komma i åtnjutande av den moderna vetenskapens och teknikens rön.

De sakkunniga äro: verkställande direktören i ingenjörsvetenskapsakademien, kommerserådet A. F. Enström, ordförande, undervisningsrådet N. Fredriksson, ordföranden i Sveriges hantverksorganisation, konsuln C. J. F. Ljunggren, smedsmästaren N. A. Ekberg och snickaremästaren J. Wickman. Jämlikt bemyndigande hava de sakkunniga såsom särskilt biträde anlitat tekniske konsulenten i kommerskollegium P. Wretblad.

Utredningen påbörjades i januari 1920. Efter det att två av de sakkunniga enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t besökt fackskolan för hantverkare och mindre industriidkare (Teknologisk institut) i Köpenhamn i och för studerande av denna läroanstalts organisation och verksamhetsformer, överlämnade de sakkunniga den 22 februari 1920 med eget yttrande till chefen för finansdepartementet en framställning från styrelsen för Sveriges hantverksorganisation om statsbidrag för anordnande av en konsulentverksamhet för hantverket och den mindre industrien.

Sedan Kungl. Maj:t i anledning av ifrågavarande framställning för ändamålet anvisat ett belopp av 3,000 kronor under villkor, bland annat, att verksamheten toge sin början senast den 1 juli 1920, samt kommerskollegium enligt uppdrag fastställt allmänna grunder för verksamhetens bedrivande, hava de sakkunniga, i avvaktan på de erfarenheter och resul-

tat, som må kunna vinnas av nämnda konsulentverksamhet, ajournerat sina sammanträden tillsvidare till 1920 års slut.

Kostnaderna för utredningen hava under år 1920 uppgått till 6,230 kronor, varav ett belopp av närmare 2,000 kronor innestår å riksbanken såsom expensmedel.

Sakkunnig för utredning angående förhållandena inom detaljhandeln med ved.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 februari 1920 tillkallade chefen för finansdepartementet samma dag ingenjören Gustaf Bergman att i egenskap av sakkunnig biträda vid vissa förberedande utredningar angående förhållandena inom detaljhandeln med ved.

Enligt från ingenjören Bergman inkommen uppgift är ifrågavarande arbete för närvarande till hälften utfört. Hittillsvarande kostnader för detsamma uppgå till sammanlagt 4,500 kronor.

Svenska hjälpkreditkommittén.

Den 9 juli 1920 beslöt Kungl. Maj:t tillsättandet av en kommitté med uppdrag att, i enlighet med de riktlinjer, som angåves i det vid Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen den 7 maj 1920, nr 427, fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag samt riksdagens i anledning av nämnda proposition den 18 juni 1920 avlåtna skrivelse, nr 405, träffa anstalter för ordnandet av Sveriges deltagande i en planerad samfälld hjälpaktion från de allierade och neutrala makterna, avseende leverans till de av kriget hårdast drabbade länderna på kredit av varor, av vilka dessa länder vore i trängande behov.

Ledamöter i kommittén äro: chefen för speciella handelsavdelningen i utrikesdepartementet, generalkonsuln, filosofie doktorn Fredrik Assar Albin Grönwall, ordförande, verkställande direktören i Sveriges industriförbund, översten Axel Fredrik Hultkrantz, ledamoten av riksdagens andra kammare, verkställande direktören i Sveriges allmänna exportförening Oscar Erik Nylander, bankdirektören Johan Oscar Ehrenfried Rydbeck och riksgäldsfullmäktigen, verkställande direktören i Sveriges allmänna hypotekskassa, numera statsrådet Henric Sebastian Tamm.

På grund av det kommittén lämnade uppdraget har kommittén hänvänt sig såväl till de hjälpbehövande länderna genom deras ombud hos den internationella hjälpkreditkommittén i Paris som till vederbörande svenska exportörer. Från de hjälpbehövande länderna föreligga redan ett flertal framställningar rörande leverans av diverse varupartier, och från de svenska exportörernas sida har ett utpräglat intresse ådagalagts för upptagande av en export på nämnda länder.

Emellertid hava de sålunda föreliggande möjligheterna att anordna Sveriges deltagande i hjälpaktionen hittills icke kunnat utnyttjas av den anledning, att exportörerna för att ställa sina varor till förfogande i allmänhet kräva, att likviden så ordnas, att kontanta medel på ett eller annat sätt komma dessa tillhanda. Detta har visat sig omöjligt att genomföra med de f. n. givna förutsättningarna.

I anledning härav har kommittén i skrivelse den 4 december 1920 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för år 1921 anvisa ett belopp av 10 millioner kronor att enligt de närmare bestämmelser, som bleve av Kungl. Maj:t meddelade, användas till likvid av varuleveranser till här ifrågavarande länder.

Kommittén har allt sedan dess tillsättande sammanträtt 3 à 4 gånger i månaden, varjämte under tiden mellan sammanträdena löpande ärenden handlagts av ordföranden i förening med en eller flera av kommitténs ledamöter.

De kostnader, kommittén hittills medfört för statsverket, kunna approximativt beräknas uppgå till 6,300 kronor.

Tonnagenämnden.

Den 16 juli 1920 tillsatte Kungl. Maj:t en tonnagenämnd med uppdrag att, i huvudsaklig överensstämmelse med vissa angivna riktlinjer, efter närmare förhandlingar och överenskommelser med respektive rederiföretag och andra vederbörande, sörja för tillhandahållande av nödigt tonnage för koltransporten från England till Sverige.

Ledamöter i nämnden hava varit: advokaten S. J. O. Themptander, ordförande, förste byråinspektören i kommerskollegium P. A. Lindblad, förutvarande statsrådet, kommendören H. H. K. Ericson, direktören A. M. W. Kristensen, kaptenen W. O. H. Modin och vice konsuln J. E. Österlund samt såsom suppleanter för de fyra sistnämnda direktören P. B. Ingelsson och direktörsassistenten J. A. Haglund.

Nämnden har under år 1920 sammanträtt den 22 och 29 juli samt den 5 augusti. Under mellantiderna samt under tiden efter den 5 augusti har nämnden genom förste byråinspektören Lindblad, av nämnden vid dess första sammanträde utsedd till verkställande ledamot, och sin sekreterare stått i ständig förbindelse med statens av Kungl. Maj:t likaledes den 16 juli 1920 anställda kolombud i England, förste kanslisten Harry Eriksson. Förhållandena på kolmarknaden i Storbrittanien under större delen av den tid, nämnden varit i verksamhet, vilka förhållanden betingats ej mindre av kolgruvearbetarnas omkring den 16 oktober 1920 påbörjade och omkring den 10 november 1920 avslutade strejk än även av

det under tiden närmast före och efter strejken rådande ovissa läget, hava haft till följd, att transport av kol från England till Sverige under nämnda tid endast i ytterst ringa omfattning förekommit. Som följd härav har också nämndens verksamhet under sagda tid inskränkt sig till inhämtande av för en fortsatt verksamhet viktiga upplysningar från statens kolombud i England.

Genom beslut den 31 december 1920 har Kungl. Maj:t sedermera förordnat, att nämnden skulle med utgången av år 1920 upphöra.

De av statsmedel bestridda kostnaderna för nämndens arbete hava uppgått till 670 kronor.

Sakkunniga för utredning rörande prisförhållandena inom pappersindustrien m. m.

Den 21 juli 1920 har chefen för handelsdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 i samma månad tillkallat sakkunniga för att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande prisförhållandena inom pappersindustrien m. m.

De sakkunniga äro: kommerserådet Ragnar Sohlman, ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare, redaktören Anders Pers, ledamoten av arbetsrådet, civilingenjören E. W. Bosœus, ekonomichefen i Socialdemokraten Knut Ljungberg och disponenten Einar Lundbäck.

Sakkunniga sammanträdde första gången den 30 juli och hava därefter haft allmänna sammanträden den 25 augusti, 9 september och 21 oktober, mellan vilka tider ordföranden och sekreteraren varit sysselsatta med särskilda förhandlingar och utredningar för de sakkunnigas räkning.

Utredningen har numera i det närmaste slutförts i den omfattning omständigheterna medgivit.

Kostnaderna för de sakkunnigas arbete hava under år 1920 utgjort omkring 12,650 kronor.

Sakkunnig för verkställande av utredning rörande inrättandet av ett statslotteri m. m.

Den 25 september 1920 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för handelsdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet verkställa utredning rörande inrättandet av ett statsobligationslotteri eller någon annan form av ett under svenska statens kontroll ställt penninglotteri samt avgiva det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Med stöd av nämnda bemyndigande uppdrog departementschefen samma dag åt professorn vid Lunds universitet Carl Vilhelm Ludvig Charlier att såsom sakkunnig till en början verkställa undersökning an-

gående förekomsten i främmande länder av statliga penninglotterier, dessas organisation och omfattning samt de erfarenheter, som vunnits beträffande desamma, ävensom utarbeta plan för utredningsarbetets fortsatta bedrivande.

Professor Charlier, som omedelbart igångsatt undersökningen, har för ändamålet av Kungl. Maj:t beviljats särskilt anslag för en utländsk studieresa i vissa länder.

Kostnaderna för arbetet under år 1920 hava uppgått till omkring 1,200 kronor.

Sakkunniga för verkställande av viss utredning rörande vårt lands kommersiella informationsväsende m. m.

Jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 26 november 1920 har chefen för handelsdepartementet samma dag tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande de åtgärder, som må anses erforderliga för att, med utnyttjande av redan befintliga officiella och enskilda organ, åvägabringa största möjliga enhetlighet och effektivitet ifråga om vårt lands kommersiella informationsväsende.

De sakkunniga äro: envoyén Claës Gustaf Westman, ordförande, generalkonsuln, filosofie doktorn Fredrik Assar Albin Grönwall, vice ordföranden i Stockholms handelskammare, grosshandlaren John Josephson, ledamoten av riksdagens andra kammare, verkställande direktören i Sveriges allmänna exportförening Oscar Erik Nylander och t. f. byrådirektören i kommerskollegium Sven Erik Österberg, åt vilken sistnämnde jämväl uppdragits att ombesörja sekreterargöromålen hos de sakkunniga.

De sakkunniga hava omedelbart igångsatt utredningsarbetet.

Till de sakkunniga har för bestridande av löpande utgifter utanordnats ett belopp av 3,000 kronor.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Stockholms slott den 11 januari 1921.

GUSTAF.

BIRGER EKEBERG.

Register

över kommittéer och dylika beredningar.

A.

Sid.

Allmänna läroverk m. fl. läroanstalter: kommitté för utredning rörande ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid rikets allmänna läroverk, samt vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter 300
Almogekulturen: sakkunniga för utredning om organiserandet av insamling och utforskning av den svenska almogekulturen 298
Apoteksväsendet: kommitté för utredning angående ordnandet av apoteksväsendet i riket vid 1920 års utgång m. m. 194
Arbetslöshetskommissionen 195
Arbetstid: kommittén för verkställande av utredning angående lagstiftning för reglering av arbetstidens längd och förläggning m. m. 205
Armén: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande definitiv lönereglering för arméns och marinens personal m. m. 173
sakkunnig för verkställande av utredning rörande biblioteksverksamheten inom armén 175
sakkunniga för planläggande och ledande av försök med vissa beklädnadspersedlar för armén m. m. 178
Avlöning: sakkunniga för utredning av vissa frågor rörande avlöning åt lärare vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter 299
sakkunniga för utredning av vissa frågor rörande avlöning åt lärare vid kommunala läroanstalter med statsunderstöd 299

B.

Besvärsförfarande: sakkunnig för utarbetande av förslag till ändrade bestämmelser rörande det administrativa besvärsförfarandet m. m. 195
Blinda: sakkunniga för utredning av frågan om vården av blinda 297
Brevbärare: kommitté för utredning beträffande poststationsföreståndarnas, lantbrevbärarnas och lådbrevbärarnas anställnings- och avlöningsförhållanden 247
Brottmål: sakkunniga för utredning av frågan om förundersökning i brottmål m. m. . 140
Bränslekommissionen 334
Budgetårskommittén 263
Byggnadsborgenärer: sakkunniga för behandling av frågan om en rättslig reglering av byggnadsborgenärernas ställning 160
Byggnadsfacket: sakkunniga för verkställande av utredning rörande arbetsförhållandena inom byggnadsfacket 217
Byggnadssakkunniga 228

C.

Sid.

Centralupphandling: sakkunniga för utredning rörande ökad centralisering vid upphandling för statens räkning m. m. 255
Chalmers tekniska institut: sakkunniga för vissa utredningar rörande institutet . . . 291

D.

Dalarna: kommission för Dalarnas indelning i skifteslag 323
Direkta beskattningen: sakkunniga för revision i vissa delar av lagstiftningen rörande den direkta beskattningen till staten 259
Disciplinstraff: sakkunniga angående utredning rörande disciplinstraffen inom fängelserna 157
Djurgårdskommissionen 166
Domäner: sakkunniga för verkställande av utredning och uppgörande av förslag beträffande en förändrad bokföring rörande statens domäner 302
sakkunniga för utredning beträffande ändringar i gällande bestämmelser angående utarrenderande av kronans jordbruksdomäner 303
Domänverket: sakkunniga för utredning beträffande vissa allmänna föreskrifter i anledning av för tjänstemän vid domänverket utfärdat avlöningsreglemente 323
sakkunniga för utredning beträffande organisations- och avlöningsförhållanden vid domänverket m. m. 324
Dryckenskap: utredning angående åtgärder i vissa främmande länder för dryckenskapens hämmande m. m. 252
Dyrtidstillägg: sakkunniga för utredning av frågan om dyrtidstillägg åt kommunalt anställda lärare 293
Dödsstraffet: sakkunniga för verkställande av utredning av frågan om dödsstraffets avskaffande 158
Dövstumlärarnas pensionsanstalt: sakkunniga för omorganisation härav 298

E.

Egna hem: sakkunniga för utredning av frågan om upplåtelse av kronojord till egna hem 301
Ekonomiska rådet 272
Elektrifiering: sakkunniga för utredning om landsbygdens elektrifiering 311

F.

Fartygsbesättning: sakkunniga för utredning angående erforderliga bestämmelser rörande fartygsbesättnings arbets- och levnadsförhållanden m. m. 338
Fattigvårdslagstiftningskommittén 191
Femte huvudtiteln: sakkunniga för verkställande av förberedande utredning och avgivande av preliminärt förslag rörande en mera rationell uppställning av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel 181
Finansrådet 257

Sid.

Finanssakkunniga, 1920 års 268
Fiske: sakkunniga för utredning i fråga om tillgodogörande av kronans fisken samt jakten å viss kronomark 304
Fiskerinäringssakkunniga 325
Flottan: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag beträffande officerskårens vid flottan rekrytering och utbildning m. m. 184
Flygkommissionen 186
Flygvapen: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande organisationen av arméns och marinens flygvapen 169
Folkbildningssakkunniga 296
Folkhushållningskommissionen av juni 1919 319
Folk- och småskolor: kommitté för utredning rörande ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter 300
Folkomröstningsinstitutet: kommitté för verkställande av utredning, huru folkomröstningsinstitutet verkat i främmande länder m. m. 162
Folkskolebyggnader: sakkunniga för utarbetande av normalritningar härför 283
Folkskoleväsendet: sakkunniga för utredning om folkskoleväsendet i de finsktalande delarna av Norrbottens län 290
Fornminnesvården: kommitté rörande omorganisation av fornminnesvården i riket . . 278
Fångvårdssakkunniga 164
Församlingsfriheten: sakkunnig för fortsatt behandling av frågan om lagstiftning rörande församlingsfriheten 165
Försvarsdepartementet: sakkunniga för verkställande av utredning beträffande ordnandet av den centrala förvaltningen under försvarsdepartementet och därmed sammanhängande frågor 179
Försvarsfientliga propagandan: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag angående åtgärder mot den försvarsfientliga propagandan 168
Försäkringslagstiftningskommittén 148
Förvaltnings- och handräckningsgöromål: sakkunniga för verkställande av utredning m. m. beträffande dessa göromål vid armén och marinen 191

G.

Gradmätning: kommitté för utredning angående utförande av en gradmätning på Spetsbergen 274
Gruvarbete: sakkunniga för utredning om behovet av förkortad arbetstid vid gruvarbete under jord m. m. 214
Gruvlagstiftning: sakkunniga för utarbetande av förslag till ny gruvlagstiftning . . . 159

H.

Handelskommission, statens, avvecklingskommitterade 332
Handlingars inlämnande till offentlig myndighet: sakkunnig för utredning av frågan om beredande åt den rättsökande allmänheten av vissa lättnader härutinnan . 161
Hantverkssakkunniga 339
Hushållningssällskapen: sakkunniga för utredning angående omorganisation av hushållningssällskapen 316
sakkunniga för pensionering av vissa befattningshavare hos hushållningssällskap m. fl. 321

Sid.

Hästar: sakkunniga för följande av försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta m. m. 179
sakkunniga för utarbetande av förslag till bestämmelser för transport av sjuka hästar under krig 180

I.

Ideella föreningar: sakkunniga för utredning av frågan om s. k. ideella föreningars beskattning 258
Industriella demokratien: kommitté för verkställande av utredning angående den industriella demokratiens problem 222
Industrien: kommission för organiserande av samarbete mellan militära förvaltningsmyndigheter och industrien 167
Industrikommission, statens, av september 1919 330
Inskrivningsförordningen: sakkunniga för utarbetande av förslag till de ändringar i gällande inskrivningsförordning, som betingas av lag den 21 maj 1920 om ändrad lydelse av § 17 mom. 7 värnpliktslagen den 17 september 1914 m. m. 190
Instansordning: sakkunniga för fortsatt behandling av frågan om särskild instansordning för mål angående avlöningsförmåner och pension m. m. 143

J.

Jakt: sakkunniga för utredning i fråga om tillgodogörandet av kronans fisken samt jakten å viss kronomark 304
Jordabalk: sakkunniga för fortsatt behandling av frågan om ny jordabalk 154
Jordkommissionen 152
Jus patronatus: sakkunniga för behandling av frågan om avskaffande av den s. k. jus patronatus 156
Järnvägar: sakkunnig nämnd för utredning angående användande av armerad betong för broar å enskilda järnvägar i Sverige 231
kommittén för utredning angående ett mera allmänt förstatligande av Sveriges järnvägar m. m. 235
kommission för utredning i fråga om bokföringen vid de enskilda järnvägarna 244
kommittén för verkställande av utredning i fråga om lämpligaste sättet för överförandet vid elektrifiering av statens järnvägar av elektrisk ström från landets kraftverksnät till järnvägsnätet 244
kommittén för utredning rörande åtgärder till förekommande av störningar från statens järnvägars kraftnät å telegrafverkets ledningar 245
kommittén för utredning i fråga om plan för utförande av ostkustbanan m. m. 246
Järnvägstaxekommittén 226

K.

Karolinska institutet: sakkunniga för utredning rörande karolinska institutets och serafimerlasarettets nybyggnadsfrågor m. m. 292
sakkunnig för utredning rörande vissa ekonomiska förhållanden vid karolinska institutet 295

Sid.

Kavalleriexercisreglemente: sakkunniga för verkställande av överarbetning av framlagt förslag till nytt kavalleriexercisreglemente 181
Klockarinstitutionen: sakkunniga för fortsatt utredning rörande klockarinstitutionen . 280
Kolonisationskommittén 305
Kolonisationsnämnd, statens 315
Kommersiella informationsväsende: sakkunniga för verkställande av viss utredning rörande vårt lands kommersiella informationsväsende m. m. 343
Kommunalförvaltningen: kommissionen för utredning rörande vissa spörsmål å kommunalförvaltningens område 209
Konkurslag: sakkunniga för fortsatt behandling av frågan om ny konkurslag 161
Konstgödselmedel: sakkunniga för utredning i fråga om inhemsk tillverkning av konstgödselmedel 318
Koralbok: kommitté för revision av förslag till koralbok m. m. 287
Krigsförsäkringskommission, statens 331
Krigslagstiftningskommittén 160
Kroniskt sjuka: sakkunniga för utredning beträffande vården av kroniskt sjuka . . . 226
Kronolägenhetskommissionen 301
Kustartilleriet: sakkunniga för verkställande av omarbetning av kustartilleriets skolreglemente 184
Kvinnor: sakkunniga för utredning av frågan angående utsträckt behörighet för kvinnor att vinna tillträde till civil statstjänst 155
Kyrkliga kommuner: sakkunniga för utredning i fråga om införande i den kyrkliga kommunen av representativt system m. m. 286
Kyrkofonden: kommittén för utredning rörande ändrad förvaltning av kyrkofonden m. m. 279
Könssjukdomar: sakkunniga för utredning rörande åtgärder, som erfordras för att bland allmänheten sprida kunskap om könssjukdomarnas natur och smittfarlighet m. m. 207

L.

Lagerhusbyggnadskommissionen 308
Lagerhus- och kylhuskommittén 307
Lantbruksstyrelsen: sakkunniga för utredning om ändrad organisation av styrelsen m. m. 309
Lantmäterikommissionen, 1917 års 309
Lapparna: kommitté för en allmän revision av gällande bestämmelser rörande lapparnas förhållanden inom riket m. m. 213
Lasarettsstadgan: kommittén för verkställande av granskning av bestämmelserna i gällande lasarettsstadga m. m. 216
Livförsäkring: sakkunniga för utredning beträffande livförsäkring i förening med egnahemslån 320
Livsmedelshandeln: sakkunniga för verkställande av utredning angående avhjälpande av olägenheterna av mellanhandssystemet vid livsmedelshandeln m. m. 325
Livsmedelslagstiftning: kommitté för utredning angående enhetlig utvidgad livsmedelslagstiftning 202
Lotsverket: sakkunniga för verkställande av omarbetning av gällande förordning angående lotsverket och därmed sammanhängande författningar 336

Sid.
Luftföroreningssakkunniga 263
Lufttrafik: delegationen för Sverige av den svensk-dansk-norska kommittén för dryftande av vissa spörsmål angående lufttrafik m. m. 237
kommittén för utredning angående reguljär lufttrafik m. m. 239
Lunds stift: kommitté för utredning av frågan om förändrad kyrklig indelning och organisation i vissa delar av Lunds stift 289
Löne- och organisationsförhållanden: kommittén för utredning beträffande löne- och organisationsförhållandena vid statens järnvägar, vid telegrafverket och statens vattenfallsverk ävensom vid postverket 232
Löneregleringskommittén 249

M.

Malmfyndigheter: kommission för utredning av frågan om utnyttjande av statens norrländska malmfyndigheter 328
Maltdryckssakkunniga 272
Manifestationsed: sakkunnig för verkställande av en förberedande utredning angående införande i svensk rätt av s. k. manifestationsed vid utmätning 161
Marinen: sakkunniga för verkställande av utredning och utarbetande av förslag rörande definitiv löneregler åt viss personal vid armén och marinen 173
sakkunniga för verkställande av utredning och uppgörande av förslag i fråga om erforderliga bestämmelser beträffande daglönarnas vid marinen anställande, avlöning och pensionering 183
sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag beträffande undervisningen i marinens korprals- och underofficersskolor . 185
sakkunniga för utredning och avgivande av förslag ifråga om ordnandet av förrådsverksamheten vid marinen m. m. 188
sakkunnig för verkställande av undersökning och avgivande av yttrande beträffande det nya redovisningsväsendet vid marinen 189
sakkunniga för utredning av vissa frågor angående marinen 189
Marinläkare: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag beträffande marinläkares av 2:dra graden m. fl:s anställning såsom underläkare och amanuenser vid civila sjukvårdsanstalter och medicinska institutioner m. m. 182
Meteorologisk-hydrografiska anstalt, statens: sakkunniga för utredning angående förläggning till Göteborg av en avdelning av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt 317
Militära förvaltningsmyndigheter: kommission för organiserandet av samarbete mellan militära förvaltningsmyndigheter och industrien 167
Militärapoteksväsendet: sakkunniga för verkställande av utredning och utarbetande av förslag rörande militärapoteksväsendets ordnande i fredstid 176
Militära sjuktransportväsendet under krig: sakkunniga för utarbetande av plan för ordnande härav 171
Militära övningar: sakkunniga för granskning av förslag till lag angående upplåtande av mark till militära övningar m. m. 168

Sid.

Mineralfyndigheter å kronojord: kommissionen för undersökning och tillgodogörande härav 337
Moder- och dotterföretag: sakkunnig för utredning av frågan om beskattning av moder- och dotterföretag 273

N.

Nykterhetskommittén 253

O.

Odlingskommitté, statens 313
Offentliga samlingslokaler: sakkunniga för utredning av frågan rörande brandföreskrifter för offentliga samlingslokaler m. m. 229
Officerare: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande underbefäls befordran till officer och reservofficer 166
sakkunniga för verkställande av utredning rörande arméns behov av tekniska officerare m. m: 172
Ortnamn: kommitté för undersökning av svenska ortnamn 275
Ostkustbanan: kommitté för utredning i fråga om plan för utförande av ostkustbanan m. m. 246

P.

Pappersförbrukning: sakkunnig för undersökning angående statens pappersförbrukning 264
Pappersindustrien: sakkunniga för utredning rörande prisförhållandena inom pappersindustrien m. m. 342
Patentlagstiftningskommittén 326
Patent- och mönsterlagstiftning: sakkunnig för behandling av frågor rörande ny patent- och mönsterlagstiftning 163
Postsparbankssakkunniga 269
Poststationsföreståndarna: kommitté för utredning av dessas m. fl:s anställnings- och avlöningsförhållanden m. m. 247
Proportionella val: sakkunniga för utredning och avgivande av förslag rörande de ändringar i gällande bestämmelser rörande proportionella val, som för avhjälpande av bristerna i det nuvarande valsystemet må anses påkallade 157
Provinsialläkare: kommitté för utredning i fråga om reglering av avlöningsförhållandena för förste provinsialläkare och provinsialläkare 203
Prästerskapets löneboställen: sakkunniga för revision av förordningen angående utarrendering av prästerskapets löneboställen 293
Prästerskapets änke- och pupillkassa: sakkunniga för utredning av frågan om beredande av bättre pensionsförhållanden åt änkor och barn efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa 294
Prästval: sakkunniga för utarbetande av förslag till vissa ändringar i stadgan angående prästval den 9 december 1910 295

R.

Sid.

Regalrätten: sakkunnig för utredning angående den s. k. regalrätten till inom riket förekommande vattendrag 254
Resereglementet: sakkunniga för revision av gällande resereglemente 258
Rikstaxering: sakkunniga för utredning om anordnande av skogsavverkningsstatistik och rikstaxering 312
Rusdrycker: sakkunnig för utredning av frågan om ändring i sättet för kommuns medverkan vid avgörandet av ärenden, som röra handeln med rusdrycker (det s. k. lokala vetot) 272
Räkenskaps- och revisionsväsende: sakkunniga för utredning angående ökad enhetlighet och effektivitet i statens centrala räkenskaps- och revisionsväsende 254

S.

Sanitetshundar: sakkunniga för verkställande av utredning angående behovet av sanitetshundar för det militära sjukvårdsväsendet m. m. 173
Serafimerlasarettet: sakkunniga för utredning rörande karolinska institutets och serafimerlasarettets nybyggnadsfrågor m. m. 292
Sinnessjuka: sakkunniga för verkställande av revision av stadgan angående sinnessjuka m. m. 194
Sinnesslöa och fallandesjuka: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag beträffande lagstiftning om obligatorisk undervisning och vård av bildbara sinnesslöa och fallandesjuka m. m. 221
Sjukförsäkring: kommittén för utredning rörande obligatorisk sjukförsäkring m. m. . 201
sakkunniga att biträda med ytterligare överarbetning av förslaget till allmän sjukförsäkring 220
Sjukhus: kommitté för verkställande av utredning rörande samarbete mellan civila och militära sjukhus m. m. 170
Sjukvårdsmateriel: sakkunniga för verkställande av utredning rörande inom landet befintlig sjukvårdsmateriel m. m. 171
Sjunkvirke: sakkunnig för utredning angående sjunkvirkets tillvaratagande 165
Sjölagen: sakkunnig för biträde vid beredningen av förslag till ändringar i sjölagen m. m. 328
Sjölagstiftningskommittén 150
Skatteköp: sakkunnig för utredning om revision av gällande bestämmelser om skatteköp 266
Skifteslag: kommission för Dalarnes indelning i skifteslag 323
Skiftsystemet inom pappers-, cellulosa- och trämasseindustrien: delegation för Sverige av den för de nordiska länderna och Finland gemensamma kommittén för fastställande av enahanda grunder för systemet 207
Skogar: kommitté för utredning om den kommunala beskattningen av skog m. m. . 270
sakkunniga för utredning rörande förädlingsverksamhet genom statens försorg beträffande avkastningen från statens skogar 320
Skogsavverkningsstatistik: sakkunniga för utredning om anordnande av skogsavverkningsstatistik och rikstaxering 312
Skogslagstiftningskommittén 301
Skolkommissionen 285

Sid.

Släktnamn: sakkunniga för utarbetande av förslag till lag om rätt till släktnamn . . 159
sakkunniga för utarbetande av förteckning över nu brukade släktnamn m. m. 284
Smålägenhetsproduktionen: sakkunniga för avgivande av förslag i fråga om fastställande av bostadssociala fordringar på smålägenhetsproduktionen m. m. 219
Socialförsäkring: kommitté för verkställande av utredning rörande möjligast enhetliga och enkla organisationsformer för socialförsäkringens olika grenar 224
Socialförsäkringskommittén 201
Socialiseringsnämnden 268
Socialpolitiska området: Sveriges delegation av den permanenta nordiska socialpolitiska delegationen samt av den nordiska kommissionen för undersökning av möjligheterna för ett gemensamt uppträdande utåt från de nordiska ländernas sida på det socialpolitiska området 211
Sockerbehovet: sakkunniga för utredning angående vissa med statens utfästelser i fråga om sockerbehovets tillgodoseende sammanhängande förhållanden m. m. . . . 322
Sparbankslagstiftningssakkunniga 265
Spetsbergen: kommitté för utredning angående utförande av en gradmätning på Spetsbergen 274
Sportelsystem: sakkunnig för utredning av frågan om sportelsystemets bibehållande såsom avlöningsform för domare 165
Stadsplan och tomtindelning: kommitté för revision av gällande bestämmelser om stadsplan och tomtindelning 144
Statens bakteriologiska laboratorium: kommitté för utredning angående dettas organisation och utveckling 205
Statistiksakkunniga 267
Statsbaneekonomin: 1919 års kommission angående statsbaneekonomin m. m. 242
Statsbokföringskommittén 249
Statskyrkan: sakkunniga beträffande frågan om utträde ur statskyrkan m. m. 145
Statslotteri: sakkunnig för verkställande av utredning rörande inrättande av ett statslotteri m. m. 342
Statstjänst: sakkunniga för utredning av frågan angående utsträckt behörighet för kvinnor att vinna tillträde till civil statstjänst 155
Stiftelser: sakkunnig för fortsatt behandling av frågan om lagstiftning rörande stiftelser 141
Stockholms förortsbanefråga: kommissionen för utredning angående ordnandet härav . 240
Stockholms stads undervisningsverk: sakkunnig för utredning angående uppehållande av verksamheten vid direktionen häröver 296
Strafflagskommissionen 142
Strafflagstiftningen: revision av strafflagstiftningen 140
sakkunniga för verkställande av utredning av vissa frågor på strafflagstiftningens område 158
Strängnäs domkyrka: sakkunniga för avgivande av yttrande i fråga om fastställande av ritningar till glasmålningar i Strängnäs domkyrkas korfönster 281
Stämpelavgiftssakkunniga 264
Sulfitspritsakkunniga 264
Svenska akademiens ordboksarbete: sakkunniga för utredning rörande ordnandet härav 294
Svenska hjälpkreditkommittén 340

Sid.

Sveriges biblioteksväsende: sakkunniga för utredning i fråga om Sveriges biblioteksväsende på visst område 282
Sveriges försvarsväsende: kommission för verkställande av utredning och avgivande av förslag om en revision av Sveriges försvarsväsende m. m. 177

T.

Tandläkarinstitutet: sakkunniga för utredning rörande institutets utvidgning m. m. . . 282
Taxeringssakkunniga 271
Tekniska högskolan: dess byggnadskommitté 277
Tekniska officerare: sakkunniga för utredning rörande arméns behov av tekniska officerare m. m. 172
Telegrafverket: kommitté för utredning rörande åtgärder till förekommande av störningar från statens järnvägars kraftnät å telegrafverkets ledningar 245
Tonnagenämnden 341
Torpare: sakkunniga för reglering av gällande torpkontrakts bestämmelser angående torpares skyldighet att utgöra dagsverken eller andra naturaprestationer . . . 225
Torpeder: sakkunniga för utredning rörande inträffade torpedförluster 188
Torvkommittén 333
Trustlagstiftningskommittén 163
Trustsakkunniga 253
Tullkommission, 1914 års 256
Tull- och traktatkommittén 260
Tvångsarbetsanstalter: sakkunniga för att biträda med utarbetning av förslag till författningar angående statens tvångsarbetsanstalter 223
Tvångsuppfostringssakkunniga 146

U.

Underbefäl: sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande underbefäls befordran till officer och reservofficer 166
Ungdomsbrottsligheten: sakkunniga för utarbetande av förslag till åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten 149
Universiteten och karolinska institutet: sakkunniga för avgivande av förslag till ändrade bestämmelser rörande tillsättande av professors- m. fl. befattningar vid universiteten och karolinska institutet 284
Universiteten och vissa högre läroanstalter: kommitté för utredning rörande ny definitiv löneregleringen för befattningshavare vid dessa anstalter 299
Uppbördsväsende: sakkunnig för utredning om städernas uppbördsväsende 265

V.

Vanförevården: sakkunniga för utredning angående riktlinjerna för vanförevården . . 206
Vanhävd: sakkunniga för undersökning rörande verkningarna av gällande lagstiftning till förekommande av vanhävd av viss jord i Norrland och Dalarna 144
Ved: sakkunnig för utredning angående förhållandena inom detaljhandeln med ved . 340

Sid.

Vägkommissionen 227
sakkunniga för verkställande av omarbetning av utav vägkommissionen avgivna förslag m. m. 248
Vägtrafik: sakkunniga för utredning av frågan om lämpligaste sättet för anordnande av maskinell vägtrafik inom de nordliga länen m. m. 243
Värnpliktig: sakkunnig för avgivande av förslag till närmare bestämmelser i fråga om värnpliktiga tillkommande penningtillskott vid tjänstgöring såsom underbefäl 172
sakkunniga för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande förbättrad andlig och sedlig vård för den värnpliktiga ungdomen . . . 175
sakkunniga för prövning av ansökningar rörande uppskov m. m. för värnpliktiga med inställelse till tjänstgöring vid mobilisering 190
sakkunniga för avgivande av förslag rörande värnpliktstjänstgöring för värnpliktiga av 1921 års klass m. m. 191

Å.

Åborättsfrågan: kommitté för utredning av den s. k. åborättsfrågan 256
Ålderdomshem: sakkunniga för utredning av frågan om normalritningar för ålderdomshem m. m. 208

Ä.

Ägostycknings- och jordavsöndringsinstituten: sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om ny lagstiftning beträffande de nuvarande ägostycknings- och jordavsöndringsinstituten och vad därmed äger sammanhang 156